

POLKUJA TYÖHÖN

Työtä kohti

Tiivistelmä Polkuja työhön -hankkeen tuloksista

Hankkeen toteuttivat:

Helsinki

Polkuja työhön -hanke sai rahoitusta Suomen Akatemian yhteydessä toimivalta Strategisen tutkimuksen neuvostolta. Hanke toteutettiin vuosina 2016–2019.

Lue tarkemmin hankkeen tuloksista ja sen toteuttajista osoitteesta:

polkujatyohon.fi

Twitter: [@polkujatyohon](https://twitter.com/polkujatyohon)

Julkaisun toimitti Kaskas Media Oy.

AVAUSSANAT
Ammattirakenne muuttuu, miten käy osaamisen?

3

AIKUISUUDEN HYVINVOINTIA ENNUSTAVAT TEKIJÄT
Tulevaisuuden työelämävalmiuksien perustukset valetaan nyt kodeissa

4

NUORTEN ICT-VALMIUDET
Sukupuoli ja koulutusvalinnat määrittävät voimakkaasti suomalaisten toisen asteen opiskelijoiden digivalmiuksia

6

SUKUPUOLTEN VÄLISET EROT KOULUTUKSESSA JA TYÖMARKKINOILLA
Sukupuolten välinen urautuminen omille toimialoille alkaa jo toisen asteen opinnoissa

8

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN VAIKUTTAVUUS
Ammatillinen koulutus on edelleen tärkeä koulutusvaihtoehto

11

SUOMEN KOULUTUSTASO
Suomen koulutustaso ei ole laskussa

14

MAAHANMUUTTAJIEN TYÖLLISYYS JA KOTOUTUMINEN
Työnteko auttaa maahanmuuttajaa sopeutumaan ja parantaa hyvinvointia

16

AIKUISKOULUTUSTUKI
Aikuiskoulutustuki edistää kouluttautumista ja ammatinvaihtoa, mutta työllisyys- ja palkkavaikutukset jäävät vähäisiksi

19

SAIRAUSPOISSAOLOT JA TYÖMARKKINOIDEN MUUTOS
Työmarkkinoiden muutos muokkaa palkansaajaryhmien välisiä eroja sairauspoissaoloissa

22

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEIDEN TRENDIT
Työllisen väestön rakenne muutos vaikuttaa työkyvyttömyyseläkkeiden trendeihin

25

TYÖELÄKEKUNTOUTUKSEN VAIKUTTAVUUS
Työeläkekuntoutuksen työllisyysvaikutukset jäävät vaatimattomiksi

28

Ammattirakenne muuttuu, miten käy osaamisen?

Ammattien välinen ja niiden sisäinen rakennemuutos oli havaittavissa jo 1990-luvulla. Muutos kiihtyi vuosituhannen vaihteen jälkeen, kun teknologinen kehitys nopeutui ja globalisaatio syveni. Vanhat ammattirakenteet alkoivat murtua, ammattien tehtäväsäällöt muuttua ja työn tekemisen tavat uudistua. Kehitykseen viitataan monilla termeillä, kuten tässä julkaisussa esimerkiksi käsitteillä ammattirakenteen muutos ja työn murros.

Ammattirakenteen muutos vaikuttaa monin tavoin työelämässä tarvittavaan osaamiseen. Se haastaa sekä nuoriso- että aikuiskoulutuksen ja näitä tukevat järjestelyt, kuten opintojen rahoituksen. Peruskoulun jälkeisten koulutus- ja tutkintovalintojen merkitys korostuu työelämään valmistautuvilla nuorilla. Myös nuorten IT-taidot vaikuttavat yhä enemmän heidän ammatinvalintaansa ja työelämään sijoittumiseensa. Työelämässä jo olevat joutuvat koulutautumaan tulevaisuudessa yhä enemmän uransa aikana. Nykyisiä taitoja pitää laajentaa tai ainakin päivittää. Uuteen ammattiin johtavan tutkinnon hankkiminen saattaa tulla yhä useammalle ajankohtaiseksi uran eri vaiheissa.

Työelämästä pois siirtyneiden työkäisten on vaikea päästä pysyvästi takaisin työelämään. Edes hyvin suunnitellut ja toteutetut työvoimapolitiittiset toimenpiteet eivät välttämättä riitä, jos työmarkkinoilta on poistuttu esimerkiksi terveysongelmien takia. Tällöin tarvitaan usein myös muun tyyppisiä toimia, kuten ammatillista kuntoutusta.

Maahanmuuttajien työmarkkinatilanne on hankala. Heidän on erityisen vaikeaa integroitua työelämään silloin, kun osaaminen on riittämätöntä, epätarkkaa tai siitä puuttuu näyttöä. Ammattirakenteen muutos näyttää heikentäneen maahanmuuttajien työmarkkina-asemaa entisestään.

Polkuja työhön -hanke käynnistyi kolme vuotta sitten valaisemaan edellä kuvattuja osaamisen muodostamiseen, kehittämiseen ja uudistamiseen liittyviä haasteita sekä esittämään keinoja niiden ratkaisemiseksi. Olemme tuottaneet perustietoa nuorten ikäluokkien kouluttautumisesta, nuorten peruskoulun jälkeisistä koulutusvalinnoista ja -poluista sekä näiden vaikutuksesta työelämässä menestymiseen. Tietoa on lisätty myös koululaisten IT-taitojen tasosta ja kehittämistarpeista sekä nuorten pudokkaiden auttamiseen tarvittavista toimista.

Olemme tutkineet aikuiskoulutusta ja sen toimivuutta työelämässä pysymisen ja siihen palaamisen keinona. Olemme tunnistaneet, millaisia kompastuskiviä heikossa työmarkkina-asemassa olevien maahanmuuttajien tiellä

on, ja löytäneet myös ratkaisuja niiden pois raivaamiseksi työelämään johtavalta tieltä.

Hankkeen tutkijat antavat tässä julkaisussa tiiviin johdatuksen yllä oleviin aiheisiin ja vinkkaavat, mistä lukija löytää yksityiskohtaisempaa tietoa tuloksista. Toivomme tutkijoiden jokaisen osion loppuun keräämien toimenpidesuosituksien auttavan päättäjiä ratkaisuihin, joiden turvin pystymme rakentamaan yhteiskuntaa, jossa mahdollisimman moni löytää mielekkään polun työhön. Moni suositus juontaa juurensa tuloksista käytyihin keskusteluihin eri alojen vaikuttajien kanssa. Toivottavasti antoisa yhteistyö sidosryhmien kanssa jatkuu myös hankkeen virallisen päättymisen (31.8.2019) jälkeen.

Käsillä oleva kooste on enemmän makupala kuin kokonaiskuva kaikesta Polkuja työhön -hankkeessa tehdystä työstä. Työn alla on edelleen monia tutkimuksia, jotka valmistuvat lähikuukausina ja täydentävät jo tuotettuja tuloksia. Hankkeen tutkimuskysymykset myös kattavat monia pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelmassa tärkeiksi todettuja teemoja ja tarjoavat päätöksille arvokasta tutkimuksellista tietopohjaa.

Rita Asplund, tutkimusneuvonantaja, Etna
Polkuja työhön -hankkeen konsortiojohtaja

Tulevaisuuden työelämävalmiuksien perustukset valetaan nyt kodeissa

Syntyvyys laskee ja väestö vanhenee. Tämä tietää tulevaisuudessa yhä pienenevää työkäisen väestön joukkoa, jonka verotuloilla tulisi rahoittaa hyvinvointivaltion toiminta. Kaikki lapset ja nuoret, eli tulevaisuuden työntekijät, eivät voi kuitenkaan hyvin.

Tutkimusten mukaan perhetausta heijastuu nuorten aikuisten koulumenestykseen, opintojen pituuteen ja mielenterveyteen. Nämä kaikki tekijät vaikuttavat työuriin. Osa nuorista syrjäytyy ainakin hetkellisesti koulutuksesta työelämään siirtymisen polulla. Meillä ei ole varaa inhimillisesti eikä taloudellisesti jättää suurta osaa nuorista työelämän ulkopuolelle. Lapsuuden perheen sosiaalisten ongelmien vaikutus lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehitykseen toivottavasti vähenee silloin, kun tuemme lapsiperheille suunnattuja palvelu- ja etuusjärjestelmiä. Näin heistä voi kasvaa hyvinvoivia tulevaisuuden työntekijöitä.

KESKEISET TULOKSET JA NIIDEN VAIKUTTAVUUS

Nuoren aikuisuuden hyvinvointiin ja työkykyyn vaikuttavat monet vanhempien sosiaaliset tekijät jo hyvin varhain. Tutkimuksemme mukaan erityisesti nuoren mielenterveysperustaiseen työkyvyttömyyteen vaikuttavia tekijöitä ovat lapsen lastensuojelutausta, vanhempien työkyvyttömyys ja vanhemmille myönnetty toimeentulotuki. Edellä mainitut tekijät muuttavat voimakkaasti perheen arkea, joka saa lapsen ja nuoren hakemaan uutta tasapainoa muuttuneessa tilanteessa. Nuori saattaa silloin oirehtia. Lapsuusajan hankaluudet saattavat näkyä myöhemmin huono-osaisuutena ja heikentyneenä työkykynä.

Kun tutkimme vanhempien työurien vaikutusta lasten koulutus- ja työuriin, huomasimme, että vanhempien katkonainen työura tai sen puuttuminen kokonaan olivat yhteydessä myös lapsen vaikeuksiin löytää oma paikka työelämässä. Otimme huomioon vanhempien koulutuksen, aviosäädyn, lasten sukupuolen, koulumenestyksen ja ulkoimailla asumisen. Tutkimuksen mukaan niillä nuorilla, joilla on lastensuojelutaustaa, vuosia koulutuksen ja työelämän ulkopuolella ja aukkoja rekisteritietoseurannassa, on useammin vanhemmat, jotka ovat olleet poissa työelämästä syystä tai toisesta.

Nuorten kehitystä on tuettava myös myöhemmin elämässä. Heille on tarjottava edellytykset muuttuvaan työelämään, joka vaatii yhä pidempää kouluttautumista.

Matalasti koulutettujen työpaikat vähenevät vauhdilla. Viime aikoina onkin käyty keskustelua oppivelvollisuuden korottamisesta, mikä on kirjattu Antti Rinteen hallituksen hallitusohjelmaan. Oppivelvollisuuden korottaminen 18 ikävuoteen on yksi keinoista varmistaa, että jokainen peruskoulun päättävä nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

- Tarvitsemme perhepolitiikkaa, joka ehkäisee lapsiperheköyhyyttä, auttaa vanhempia sovittamaan perhe- ja työelämän toiveet yhteen ja tukee perheitä arkea kuormittavissa tilanteissa.
- Lapset on otettava nykyistä paremmin huomioon, kun vanhempia hoidetaan. On perheen ja yhteiskunnan etu investoida lapseen mahdollisimman varhain eikä vasta sitten, kun lapsi oireilee. Näin etenkin silloin, kun lapsen edellytykset ovat keskimääräistä heikommat. Lapsiin investoidaan kehittämällä palvelu- ja tukijärjestelmää ja tukemalla vanhempien sosiaalisia tekijöitä.
- Kouluterveydenhuoltoon on lisättävä terapiapalveluita ja tehostettava mahdollisuuksia tukea paremmin oireilevia nuoria ja heidän perheitään.
- Perhetaustasta kumpuavien osaamiserojen kaventamisen toimintamallit (esim. Turun yliopiston Voimaperheet-toimintamalli) on saatava osaksi perheiden arkea.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Käytimme tutkimuksessa Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Kansallinen syntymäkohortti 1987 -tutkimusaineistoa. Aineisto koostuu kaikista, vajaasta 60 000:sta Suomessa vuonna 1987 syntyneestä lapsesta. Heitä on seurattu kansallisten rekisteriviranomaisten rekistereiden avulla aina sikiöajalta vuoden 2016 loppuun. Aineisto on muodostettu THL:n syntymärekisterin ympärille, johon on yhdistetty lähes kaikki mahdolliset sosiaali-, terveys- ja väestörekisteritiedot.

TUTKIMUKSEMME MEDIASSA:

Bask, M., Ristikari, T., Hautakoski, A. & Gissler, M. (2017). Psychiatric diagnoses as grounds for disability pension among former child welfare clients. Longitudinal and Life Course Studies, 8(4), 365–381.

Haapakorva, P., Ristikari, T. & Gissler, M. (2017). The impact of parental employment trajectories on children's early adult education and employment trajectories in the Finnish Birth Cohort 1987. Longitudinal and Life Course Studies, 8(4) 341–364.

Ristikari, T., Keski-Säntti, M., Sutela, E., Haapakorva, P., Kiilakoski, T., Pekkarinen, E., Kääriälä, A., Aaltonen, M., Huotari, T., Merikukka, M., Salo, J., Juutinen, A., Pesonen-Smith, A., & Gissler, M. (2018). Suomi lasten kasvuympäristönä. Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. THL, Raportti 7/2018. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 210. Helsinki.

Ristikari, T., Törmäkangas, L., Lappi, A., Haapakorva, P., Kiilakoski, T., Merikukka, M., Pekkarinen, E., Hautakoski, A., & Gissler, M. (2016). Suomi nuorten kasvuympäristönä – 25 vuoden seuranta vuonna 1987 Suomessa syntyneistä nuorista aikuisista. THL ja Nuorisotutkimusverkosto. Raportti 9/2016. Helsinki.

TUTKIMUKSEMME MEDIASSA

Suomen Kuvalehti (numero 49, 2018): Tiina Ristikari: Tulevaisuuden työelämävalmiuksien perustukset valetaan nyt kodeissa.

KYSY LISÄÄ TUTKIJALTA:

Marko Merikukka

029 524 6210

marko.merikukka@thl.fi

Tiina Ristikari

029 524 6720

tiina.ristikari@itla.fi

Sukupuoli ja koulutusvalinnat määrittävät voimakkaasti suomalaisten toisen asteen opiskelijoiden digivalmiuksia

Yhteiskunnan digitalisoituminen edellyttää riittäviä digivalmiuksia kaikilta kansalaisilta. Digitaalista osaamista odotetaan niin opinnoissa, työelämässä, sosiaalisissa suhteissa, arkisessa asioinnissa kuin yhteiskunnallisessa osallistumisessa.

Samaan aikaan kun yhteiskunnan toiminnot sähköistyvät ja avautuu ennennäkemättömiä mahdollisuuksia tuleville työntekijöille, digitalisaatio uhkaa jakaa nuoria informaatioyhteiskunnan menestyjiin ja syrjäytyjiin. Digitaalinen eriarvoisuus koskettaa nuoria suomalaisia ja edellyttää ennaltaehkäiseviä toimia etenkin osana perus- ja toisen asteen koulutusta.

KESKEISET TULOKSET JA NIIDEN VAIKUTTAUVUUS

Tutkimustuloksemme osoittavat, että sukupuolten väliset erot digitaalisissa valmiuksissa suomalaisten toisen asteen opiskelijoiden keskuudessa ovat aiheidonnaisia. Tämä tarkoittaa sitä, että miesopiskelijoiden digitaaliset käyttötottumukset ovat naisopiskelijoita monipuolisemmat ja heidän osaamisensa on naisopiskelijoita teknisempää. Naisopiskelijoiden käyttökokemukset rajautuvat pääosin sosiaaliseen kanssakäymiseen ja tietyn tavoitteen saavuttamiseen teknologian avulla. Naisopiskelijoiden osaaminen keskittyy miesopiskelijoita enemmän digitaalisessa vuorovaikutuksessa ja opiskelussa tarvittavien taitojen hallintaan. Miesopiskelijoille puolestaan on tyypillistä kiinnostus itse teknologiaa kohtaan ja erilaisten digitaalisten palvelujen tutkiskeleva käyttö. Näin ollen heille kertyy naisopiskelijoita enemmän digitaalista osaamista ja positiivisempi asennoituminen uutta teknologiaa kohtaan.

Havaitut erot kertovat sukupuolittuneista mieltymyksistä, eli erilaisesta orientaatiosta digitaalitekniikkaa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia kohtaan. Erot näyttävät syntyvän ja vahvistuvan jo alemman kouluasteen aikana, sillä toisen asteen opiskelijoiden aineistossa erot digitaalisessa osaamisessa ja käyttötottumuksissa ovat suuret ja korreloivat opiskelijoiden itsessään varsin sukupuolittuneisiin opintoalavalintoihin.

Koulutus näyttäytyy tuloksissa merkittävimpänä yksittäisenä sosiaalisena rakenteena, joka tuottaa eroja nuorten digitaalisissa valmiuksissa. Se todetaan yhtäältä kategoriseksi sosiaaliseksi hierarkiaksi, sillä toisen asteen opiskelijoiden digitaaliset valmiudet ovat merkittävästi peruskouluikäisiä paremmat. Toisaalta saman koulutusasteen sisällä erot digitaalisissa valmiuksissa ovat suuret ja osaaminen kertyy todennäköisimmin miesvaltaisten koulutusalojen opiskelijoille.

Digitaalisia valmiuksia leimaa nimenomaan vahva sukupuoliittuneisuus. Sama havainto korostuu etenkin opiskelijoiden kiinnostuksessa ICT-alaa kohtaan tulevaisuuden jatkokoulutus- tai ammattialana. ICT-alalle aikovat ovat pääosin toisen asteen opiskelijoiden joukossa miesopiskelijoita, joilla on jo valmiiksi hyvät tekniset valmiudet. Tulokset korostavat, että digitaaliset valmiudet kasautuvat tietyille yksilöille ja lisäävät todennäköisyyttä, että nämä samat yksilöt siten hyötyvät eniten digitalisaation tarjoamista mahdollisuuksista myöhemmissä elämänvaiheissaan.

Tuloksista on viestitty kotimaisessa mediassa sekä käyty keskusteluja erityisesti hankkeen keskeisten sidosryhmien, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen edustajien kanssa. Lisäksi tuloksia on esitelty paikallisilla kuntien opetusasioista vastaaville tahoille erilaisten tilaisuuksien yhteydessä ja viestimällä tutkimustuloksista alan verkostoissa. Huhtikuudessa Työtä päin! -tapahtumassa

pohdittiin yhdessä nuorten politiikan vaikuttajien kanssa, miten koulutus ja työelämä voitaisiin sovittaa yhteen parhaalla mahdollisella tavalla.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

1. Digitaalinen eriarvoisuus koskettaa nuoria suomalaisia ja sen torjumisen tulee olla koulutuspolitiikan keskeinen tavoite. Digitaalisen osaamisen parantaminen ja digitaalisten kansalaistaitojen vahvistaminen tulee nostaa tavoitteelliseksi osaksi opetussuunnitelmia kaikilla koulutuksen tasoilla.
2. Kaikilla koulutustasoilla on pyrittävä laajentamaan lasten, nuorten ja nuorten aikuisten digitaalisia käyttökokemuksia, sillä monipuoliset käyttökokemukset vahvistavat digitaalisia valmiuksia.
3. Erityistä huomiota koulutuksessa tulee kiinnittää digitaalisten käyttökokemusten ja osaamisen sekä nuorten koulutusvalintojen sukupuoliittuneisuuteen, sillä ne vahvistaessaan toinen toisiaan kärjistävät sukupuolten välisiä osaamiseroja uhaten mahdollisuuksien tasa-arvon toteutumista.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Hyödynsimme aineistona tutkimuksessa syksyllä 2017 43 kunnan alueelta, yhteensä 88 luokista tai ammatillisesta oppilaitoksesta ympäri Suomea kerättyä aineistoa nuorten ICT-taidoista, tulevaisuuden koulutus-/uratoiveista sekä digitaalisista käyttötottumuksista. Aineisto kattaa 3 206 12–22-vuotiaan nuoren testitulokset ja kyselyvastaukset.

LUE LISÄÄ

Kaarakainen, M.-T. (2019). ICT Intentions and Digital Abilities of Future Labor Market Entrants in Finland. *Nordic Journal of Working Life Studies*, 9(2), 105–126.

Kaarakainen, M.-T., Kaarakainen, S.-S. & Kivinen, A. (2018). Seeking Adequate Competencies for the Future. Digital Skills of Finnish Upper Secondary School Students. *Nordic Journal of Science and Technology Studies*, 6(1), 4–20.

Kaarakainen, M.-T. & Saikkonen, L. (2019). Pelaamisen ja sosiaalisuuden ympärille muodostuvat kolmannet tilat – nuorten teknologian käyttötavat ja vapaa-ajan harrasteet. *Nuorisotutkimus* 37(1), 20–37.

Kaarakainen, M.-T., Saikkonen, L. & Kaarakainen, S.-S. (2019). Tulevaisuuden osaajia varttumassa? Peruskoulun päättävien ja toisen asteen opiskelijoiden ohjelmointitaidot. *Kasvatus-lehti*, 50(3), 226–241.

Kaarakainen, S.-S., & Kaarakainen, M.-T. (2018). Tulevaisuuden toivot – Digitaalisten medioiden käyttö nuorten osallisuuden ja osaamisen lähteenä. *Media & Viestintä*, 41(4), 235–254.

TUTKIMUKSEMME MEDIASSA

Etelä-Suomen Sanomat (3.5.2017): Nuorten digitaalisessa osaamisessa suuria eroja – osa ei käytä digilaitteita lainkaan.

Helsingin Sanomat (12.11.2017): Nuoret eivät vieroksu töitä tai hallitse kaikkea teknologiaa – Kumosimme kuusi myyttiä nuorista ja työelämästä.

Länsi Suomi (9.10.2018) Selvitys: Nuorten digitaatioerot syntyvät jo peruskoulussa.

Polkuja työhön -blogi (20.11.2017): Millainen nuorten työmarkkinatulokkaiden digitaalinen osaaminen todella on?

KYSY LISÄÄ TUTKIJALTA

Meri-Tuulia Kaarakainen

040 163 6689

merluo@utu.fi

Sukupuolten välinen urautuminen omille toimialoille alkaa jo toisen asteen opinnoissa

Hallitusohjelman mukaan koulutuksen ja työelämän sukupuolisegregaatio on Suomessa jyrkkä. Erityishuomiota aiotaan kiinnittää eriarvoistumiskehitykseen muun muassa sukupuolten välisissä osaamiseroissa. Hallitusohjelmassa ei täsmennetä, millaisista sukupuolten välisistä osaamiseroista tarkkaan ottaen on kyse. Sillä, kumman sukupuolen osaaminen on missäkin yhteydessä tunnistettu tasoltaan heikommaksi, on merkitystä jo siksi, että hallitus aikoo varmistaa tasavertaiset mahdollisuudet yksilöllisten oppimispolkujen ja tuetun joustavan opetuksen avulla.

Pelkän peruskoulun varaan jää miltei viidennes ikäluokasta, pojista 22 ja tytöistä 17 prosenttia. Toisen asteen opinnoista valmistumatta jääneiden ikäluokkaosuus on 15 prosenttia (pojat 17 ja tytöt 13 prosenttia). Viisi prosenttia ikäluokasta ei aloita peruskoulun jälkeisiä opintoja lainkaan. Tutkimme hankkeessa käytettävissä olevien tilastoaineistojen avulla ikäluokkien etenemistä koulutusjärjestelmässä, työmarkkinoilla ja -elämässä. Kysyimme, miten ja missä määrin sukupuolten väliset erot näkyvät, mistä ne johtuvat ja mitä asialle voisi tehdä koulutuksessa ja työelämässä.

KESKEISET TULOKSET JA NIIDEN VAIKUTTAVUUS

Sukupuolten väliset erot korkeakoulututkinnon suorittaneiden ikäluokkaosuuksissa ovat Suomessa OECD-maiden suurimpia. Työelämään vakiintumassa olevissa ikäluokissa naisista korkeakoulututkinnon on suorittanut 55 ja miehistä 39 prosenttia, eli eroa on peräti 16 prosenttiyksikköä. Erosta kymmenen prosenttiyksikköä tulee ammattikorkeakoulututkinnoista (naiset 33 ja miehet 23 prosenttia) ja kuusi yliopistotutkinnoista (naiset 22 ja miehet 16 prosenttia). Naisten suorittamien tutkintojen yleisimmät alat ovat AMK:n terveys- ja hyvinvointialat, AMK:n kaupan ja hallinnon alat sekä yliopistojen humanistiset alat. Miesten yleisimmät alat ovat puolestaan AMK:n tekniikan alat, yliopistojen tekniikan alat sekä AMK:n tietojenkäsittely- ja tietoliikennealat.

Korkeakoulututkinnon suorittaneet ja sitä vaille jääneet miehet ja naiset vakiintuvat omiin työtehtäviinsä omille toimialoilleen. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden naisten tyypillisin ammatti on sairaanhoitaja ja toimiala sairaalapalvelut. Korkeakoulututkintoa vaille jääneiden naisten tyypillisin ammatti puolestaan on myyjä. Toimialoista tyypillinen taas on lasten päiväkodit. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden miesten tyypillisin ammatti on konetekniikan erityisasiantuntija ja toimiala ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus. Vaille korkeakoulututkintoa jääneiden miesten tyypillisin ammatti taas on kuorma- ja erikoisajoneuvojen kuljettaja ja toimiala asuin- ja muu rakentaminen.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Tilastoaineistot eri lähteistä (Tilastokeskus, OECD, Vipunen, Eurostat): 1991–1995 syntyneiden peruskoulun jälkeiset opinnot ja 1982–1986 syntyneiden työelämään vakiintuminen.

TUTKIMUSLÄHTEET JA LISÄLUKEMISTOT

Kivinen, O. & Hedman, J. (2019). Ikäluokkien eteneminen koulutusjärjestelmässä ja työmarkkinoilla – sukupuolten väliset erot erityistarkastelussa. *Talous & Yhteiskunta* 47 (2): 2–8.

Kivinen, O., Hedman, J. & Kaipainen, P. (2012). Koulutusmahdollisuuksien yhdenvertaisuus Suomessa. Eriarvoisuuden uudet ja vanhat muodot. *Yhteiskuntapolitiikka* 77 (5): 579–586.

Kivinen, O., Hedman, J. & Kaipainen, P. (2013). Yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet ja Suomen menestys koulutustasokilpailussa – OECD-tilastot evidenssipohjaisen politiikan lähteenä. Teoksessa: S. Mahlamäki-Kultanen; T. Hämäläinen; P. Pohjonen & K. Nyssölä (toim.) *Maailman osaavin kansa 2020 – Koulutuspolitiikan keinot, mahdollisuudet ja päämäärät*. Koulutustutkimusfoorumin julkaisu. Raportit ja selvitykset 2013:8. Helsinki: Opetushallitus, 15–33.

Kivinen, O. & Nurmi, J. (2009). Sukupuolten keskinäissuhteet korkeakoulutuksessa ja työmarkkinoilla. *Eurooppalainen vertailu Yhteiskuntapolitiikka* 74 (2): 149–157.

TUTKIMUKSEMME MEDIASSA

Helsingin Sanomat (23.12.2017): Tutkijat suomivat Pisa-tuloksia: Pisteistä ei voi päätellä tyttöjen ja poikien lukutaitoeroja – eikä juuri mitään muutakaan.

Kelakanava-Youtube (25.3.2018): Suomalaisen koulutuksen tila ja tulevaisuus.

Lännen Media (5.3.2016): Akateemisista kodeista lääkäriksi yli 10 kertaa useammin – Näin koulutus periytyy eri aloilla

Turun yliopiston blogi (7.2.2017): Ylioppilastutkinnon suorittaneiden ikäluokkaosuudet laskussa.

Yle Uutiset (15.1.2018): Mitä PISA-tuloksista voi päätellä? Tutkijat kriittisinä: Eivät kerro Suomen koulutuksen tasosta.

KYSY LISÄÄ TUTKIJAILTA

Osmo Kivinen

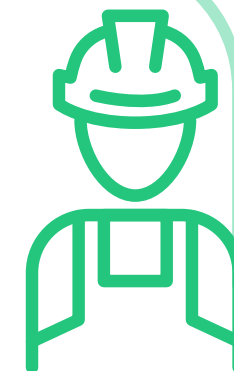
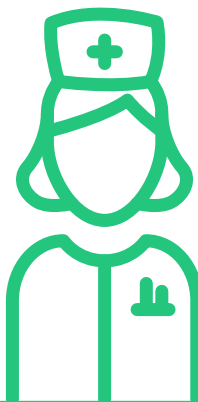
050 404 8808

osmo.kivinen@utu.fi

Juha Hedman

050 307 4004

juha.hedman@utu.fi

Ammatillinen koulutus on edelleen tärkeä koulutusvaihtoehto

Työnmurros lisää kouluttautumistarvetta ja menestys työmarkkinoilla edellyttää vähintään toisen asteen tutkintoa tulevaisuudessa. Useissa maissa käydään keskustelua siitä, mikä rooli ammatillisella koulutuksella tulisi jatkossa olla toisen asteen koulutuksessa. On esitetty, että lukioon jatkaneet menestyisivät ammatillisen koulutuksen suorittaneita paremmin myöhemmin työelämässä. Lukion yleisluonteisuuden ajatellaan tarjoavan paremman pohjan opintojen jatkamiselle korkeakoulutuksessa sekä osaamisen päivittämiseksi.

Toisen asteen koulutusvalinnan (ammatillinen vs. lukio) seurauksista on vähän luotettavaa tietoa. Tuotimme Polkuja työhön -hankkeessa tietoa siitä, mikä on ammatillisen koulutuksen kausaalinen eli todellinen vaikutus tämän koulutuspolun valitsevien nuorten työuriin.

KESKEISET TULOKSET JA NIIDEN VAIKUTTAVUUS

Osa nuorista hyötyy pitkällä aikavälillä, mikäli he jatkavat peruskoulun jälkeen lukion sijasta ammatilliseen koulutukseen, käy ilmi tutkimuksestamme. Tulokset koskevat niitä nuoria, jotka hakevat molempiin koulutusvaihtoehtoihin ja joiden koulutusalan lopulta ratkaisivat käytetyt sisäänpääsyrajat. Nämä ovat pääasiassa peruskoulussa keskimääräisesti pärjänneitä nuoria. Tämä kohdejoukko on politiikka-toimien kannalta erittäin olennainen. Nämä ovat nimittäin niitä nuoria, joiden koulutuspolkuihin toisen asteen koulutusrakenteen muuttaminen todennäköisesti ensimmäiseksi vaikuttaisi. Myös vähäiset muutokset ammatillisen tai lukiokoulutuksen koulutuspaikkojen määrässä heijastuisivat eritoten näiden nuorten koulutukseen sijoittumiseen.

Otimme nuorten erilaiset lähtökohdat huomioon analyysissä aiempaa tutkimuskirjallisuutta huomattavasti paremmin. Kun tarkastelimme toisen asteen koulutusvaihtoehtojen vaikutusta myöhempään työuraan ilman nuorten valikoitumisesta johtuvaa harhaa, havaitsimme, että ammatillinen koulutus itseasiassa lisäsi vuosittaisia bruttoansioita vielä 31-vuotiaanakin keskimäärin peräti noin 2 000 euroa verrattuna tilanteeseen, että nuori olisikin jatkanut lukioon (vuoden 2018 kiintein hinnoin). Tämä vastasi noin seitsemän prosenttia tarkastelujoukkoomme kuuluvien keskimääräisistä vuosiansioista 31-vuotiaana.

Ero on merkittävä. Se on samaa suuruusluokkaa kuin mitä tutkimuskirjallisuudessa on tyypillisesti osoitettu olevan lisävuodella koulutusta. Vastoin tutkimuskirjallisuuden aiempaa näkemystä emme löytäneet viitteitä siitä, että ammatillisen koulutuksen positiivinen vaikutus ansiotuloihin katoaisi, kun työura etenee. Lisäksi positiivinen vaikutus tuleviin työtuloihin (ja työllisyyteen) on vielä suurempi niillä nuorilla, jotka hakivat ensisijaisesti ammatilliseen koulutukseen.

Tuloksemme korostavat ammatillisen koulutuksen hyödyllisyyttä toisen asteen koulutusvaihtoehtona. Ammatillisen koulutuspolun valinta lukion sijasta voi olla ratkaiseva päätös monelle nuorelle. Oikean valinnan merkitys korostuu, kun työnmurros etenee. Tulos tuntuu erittäin tarpeelliselta herätykseltä koulutuspolitiikan päätöksentekijöille, koska ammatillisen koulutuksen arvostus on Suomessa heikkoa. Tästä voidaan pitää esimerkkinä Sipilän hallituksen ammatilliseen koulutukseen kohdistamia mitattavia säästötoimia. Ammatillista koulutusta pyrittiin myös uudistamaan edellisellä hallituskaudella merkittävästi toteuttamalla ammatillisen koulutuksen reformi.

Ammatillisen koulutuksen arvostus näyttäisi vihdoinkin olevan nousussa Suomessa, ja sen tärkeys ymmärretään viime vuosia paremmin. Pääministeri Antti Rinteen hallitus onkin luvannut muun muassa kasvattaa ammatillisen koulutuksen rahoitustasoa turvaamaan koulutuksen laatu.

Myös hallitusohjelman sisältämä tavoite oppivelvollisuuden nostamisesta on linjassa tutkimustulostemme kanssa.

Tutkimustamme on pidetty kansainvälisesti merkittävänä läpimurtona ja tutkimustulokset on otettu vastaan mielenkiinnolla erityisesti Isossa-Britanniassa, Yhdysvalloissa sekä muissa Pohjoismaissa. Tuloksemme ovat levinneet laajalti sekä päätöksentekijöiden keskuudessa että akateemisessa yhteisössä. Tutkimus on saanut myös tunnustusta voittamalla parhaan posterin palkinnon työn taloustieteen suurimmassa ja arvostetussa The Society of Labor Economists (SOLE) konferenssissa Virginiassa Yhdysvalloissa.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

- Ammatillisen koulutuksen määrällisestä tarjonnasta ja alueellisesta saavutettavuudesta on pidettävä huolta. Tämä voi edellyttää ammatillisen koulutuksen tarkoituksenmukaisesti kohdennettua tarjonnan lisäämistä.
- Ammatilliseen koulutukseen edellisellä hallituskaudella tehtyjen leikkausten vaikutuksia on seurattava tarkasti. Koulutuksen laadun ylläpito voi vaatia resurssien palauttamista ainakin osittain.
- Vuoden 2018 alussa voimaan astuneen ammatillisen koulutuksen reformin vaikutusta työssäoppimisen lisääntymiseen ja sen seurauksiin on seurattava huolellisesti. On tärkeää, että pidetään huolta ammatillisen koulutuksen kyvystä tarjota opiskelijoille laaja-alainen teoriaosaaminen, joka mahdollistaa jatko-opintoihin siirtymisen sekä osaamisen päivittämisen myöhemmin työuralla.
- Erityisesti lukion suorittaneiden sijoittumista korkeakoulutukseen tulisi helpottaa mm. lisäämällä korkeakoulutuksen tarjontaa. Jatkokoulutusmahdollisuuksien ulotus aiempaa suuremmalle joukolle ylioppilaita, lisäisi ryhmää, joka voisi hyötyä lukiopolusta.

- Nuorten koulutustavoitteet voi olla syytä ottaa huomioon aiempaa paremmin ja samalla opinto-ohjauksen määrään ja laatuun tulee kiinnittää huomiota. Lisäksi toisen asteen hakumekanismia tulisi uudistaa siten, että se ei sisällä rajoituksia hakutoiveiden määrälle.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Seurasimme tutkimuksessa vuosina 1996–2000 peruskoulusta valmistuneiden nuorten vuosiansioita ja työllisyyttä (työkuukausilla mitattuna) 15 vuotta peruskoulun päättymisen jälkeen aina 31-vuotiaaksi asti. Tutkimusaineisto perustuu Tilastokeskuksen yksilötason rekistereihin, jotka sisältävät yksityiskohtaista tietoa nuorten ja heidän perheidensä ominaisuuksista sekä nuorten koulutukseen hakemisesta, valituksi tulemisesta, opintojen etenemisestä ja työmarkkinatulemist.

Tutkimuksessa hyödynnämme sisäänpääsyrajojen aiheuttamaa satunnaisuutta siinä, kuka päätyy opiskelemaan ammatilliseen ja kuka lukiokoulutukseen. Asetelma mahdollistaa ns. regressioepäjatkuvuusmenetelmän käyttämisen, jonka avulla tutkimuksessa pääsemme tarkastelemaan ammatillisen koulutuksen kausaali vaikutusta (arvioimaan syy-seuraussuhdetta pelkän korrelaation sijasta). Menetelmä perustuu oletukseen siitä, että aivan sisäänpääsyrajan läheisyydessä olevat nuoret ovat keskimäärin samanlaisia.

LUE LISÄÄ

Silliman, Mikko. & Virtanen, Hanna. (2019). Labor Market Returns to Vocational Secondary Education. ETLA Working Papers No 65.

Virtanen, H. (2019). Ammatilliseen vai lukioon? Koulutusvalinta vaikuttaa työuralla menestymiseen. ETLA Muistio No 81.

TUTKIMUKSEMME MEDIASSA

Aamuset (6.8.2019): Ammatillinen koulutus lisää ansioita.

Center for Education Economics (Volume 1, Issue 4, April 2019). Labour Market Returns to Vocational Secondary Education.

Ilkka (8.8.2019): Ammatillinen koulutus kaipaa maineen kohotusta.

Ilkka (7.8.2019): Ammatillisella koulutuksella on huono maine, ja Suupohjan ammatti-instituutin Ari Loppi tietää syyn - lukio ei takaa ammattikoulua parempaa työmenestystä.

Ilkka (8.8.2019): Ammattikoulutus näkyy ansioissa ja työllistymisessä.

Ilta-lehti (6.8.2019): Tutkimus: Ammatillinen koulutus nostaa ansioita verrattuna tilanteeseen, että sama yksilö olisi jatkanut lukioon.

Kalajokilaakso (7.8.2019): Ammattikoululla usein lukiota parempaan palkkaan.

Länsi-Uusimaa (7.8.2019): Ammattikouluilla turhan huono maine.

Pohjalainen (7.8.2019): Ammatillisella koulutuksella on huono maine, ja Suupohjan ammatti-instituutin Ari Loppi tietää syyn - lukio ei takaa ammattikoulua parempaa työmenestystä.

Radio SUN (6.8.2019): Ammattikouluilla turhaan huono maine: ETLA suosittaa pitämään huolta ammatillisen koulutuksen laajuudesta ja laadusta.

Rakennuslehti (6.8.2019): Etlä: Ammatillinen koulutus lisää ansioita.

Satakunnan Kansa (7.8.2019): Ammattikoulun käynyt tienaa lukiotoveriaan enemmän.

STT Info (6.8.2019): Ammattikouluilla turhan huono maine - ammatillinen koulutus lisää ansioita ja sillä on kysyntää myös työn murroksessa.

Taloussanomien (6.8.2019): Tutkimus: 2 000 euron ero kolmekymppisen tuloissa - ammattikoulu voi olla lukiota parempi valinta.

Tekniikka & Talous (6.8.2019): Etlä: Ammatikoulujen maine on turhan huono - "Ammatillisen koulutuksen positiivinen vaikutus vuosiansioihin näyttäisi jopa kasvavan uran edetessä".

Tes (30.4.2019): Vocational education boosts job prospects and earnings, finds new study.

Vastuullisuus uutiset (10.8.2019): Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA: Ammatikouluilla turhan huono maine - ammatillinen koulutus lisää ansioita ja sillä on kysyntää myös työn murroksessa.

Verkkouutiset (6.8.2019): Ammatillisella koulutuksella usein hyvä palkkakehitys.

KYSY LISÄÄ TUTKIJALTA

Hanna Virtanen

hanna.virtanen@etla.fi

Suomen koulutustaso ei ole laskussa

Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelma on edeltäjänsä tarkempi. Siinä esitettyyn Suomen koulutusta koskevaan tilannekuvaan on kirjattu mm. Talouspolitiikan arviointineuvoston taustaraportin virheellinen väittämä siitä, että 1970-luvulla syntyneet olisivat jäämässä Suomen korkeimmin koulutetuksi ikäluokaksi. Muun muassa OKM:n julkaisuissa ja tiedotteissa on vuosien varrella esitetty virheellisiä tulkintoja Suomen korkeakoulutuksen kansainvälisestä tasosta lähinnä OECD:n koulutusvertailuihin viitaten.

Opetusministeriön korkeakoulujen kanssa vuonna 2017 käynnistämässä Visio 2030 -hankkeessa tähdennetään tarvetta nostaa suomalaisten koulutustasoa. Tavoitteena on, että Suomessa puolet ikäluokasta suorittaisi korkeakoulututkinnon. Maan koulutustasosta on käyty vilkasta keskustelua niin tiedelehdissä kuin valtakunnan mediassa. Yhteiskunnallisesti tärkeään keskusteluun on osallistunut useiden organisaatioiden edustajia muun muassa Tilastokeskuksesta ja OKM:stä.

KESKEISET TULOKSET JA NIIDEN VAIKUTTAVUUS

Ministeriön visiohankkeen tiedonannoissa puhutaan korkeakoulututkinnon suorittaneiden ikäluokkaosuuksista, mutta asiayhteyteen tehdyissä laskelmissa jostain syystä tarkastellaan korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuuksia 25–34-vuotiaista eri OECD-maissa. Tästä puheen ja laskelmien eriseuraisuudesta syntyy virhetulkinta, jonka mukaan Suomen koulutustaso olisi jäämässä muista maista jälkeen ja olisi nyt jopa aiempaa matalampi.

Kun halutaan selvittää Suomen korkeakoulutuksen kansainvälistä tasoa, on pidettävä mielessä, että 1990-luvulla toimeenpannun ammattikorkeakoulu-uudistuksen myötä kandidaattitasoa alemmat korkea-asteen tutkinnot poistuivat kokonaan. Ei ole ihme, jos Suomi menestyy heikosti niitä vertailtaessa. Suomessa korkeakoulutuksessa suoritettu tutkinto tarkoittaa nykyisin siis vähintään kandidaatin (bachelor) tasoista korkeakoulututkintoa. Kun vertaillaan kandidaatintutkinnon suorittaneiden ikäluokkaosuuksia eri maissa, Suomessa 30–34-vuotiaat ovat relevantti ikäryhmä. Alle 30-vuotiaiden ikäryhmässä on nimittäin vielä paljon opiskelijoita, jotka eivät ole ehtineet valmistua.

OECD:n koulutustilastot osoittavat, että Suomessa korkeakoulututkinnon 30–34-vuotiaista on suorittanut 47 prosenttia, millä Suomi sijoittuu OECD:n ja EU:n kärkimaiden joukkoon. Suomessa on jo lähestulkoon saavutettu asetettu tavoite puolen ikäluokan korkeakoulutuksesta.

Sen sijaan sukupuolten väliset erot korkeakoulututkinnon suorittaneiden ikäluokkaosuuksissa (naiset 55 ja miehet 39 prosenttia) ovat meillä OECD-maiden suurimpia. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että esimerkiksi Sveitsissä ja Etelä-Koreassa on jo saavutettu 50 prosentin ikäluokkaosuus, eikä sukupuolieroja esiinny. Naisten ja miesten välinen ero on Sveitsissä pari prosenttiyksikköä miesten eduksi (miehet 54 ja naiset 52 prosenttia) ja Etelä-Koreassa eroa ei ole (miehet ja naiset molemmat 50 prosenttia).

Toisin kuin Rinteen hallituksen ohjelmaan jääneet virhetulkinnat antavat ymmärtää, tällä hetkellä suomalaisikäluokissa on enemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita kuin koskaan aiemmin (47 prosenttia). Ikävä tosiasia taas on se, että jo vuosikymmenien ajan jotakuinkin viidennes ikäluokasta on jäänyt pelkän peruskoulun varaan.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

- Opetus- ja kulttuuriministeriön on syytä tarkentaa tietojensa evidenssipohjaa ja siitä kummunneita virhetulkintoja.
- Erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen ikäluokan viidennekseen, joka edelleen jää pelkän peruskoulun varaan.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkimuksessa käyttämämme tilastotiedot ovat julkisesti kaikkien saatavilla mm. seuraavista lähteistä:

Eurostat: Population by sex, age and educational attainment level.

OECD (2017) "Education at a glance: Educational attainment and labour-force status" -tietokanta, OECD Education Statistics.

Tilastokeskus - Väestön koulutus rakenne - 15 vuotta täyttänyt väestö koulutusalan, kunnan, sukupuolen ja ikäryhmän mukaan.

TUTKIMUSLÄHTEET JA LISÄLUKEMISTOT

Kivinen, O. & Hedman, J. (2016). Korkeakoulutuksen kansainvälisen tason mittaaminen. Yhteiskuntapolitiikka 81 (3): 357-358.

Kivinen, O. & Hedman, J. (2016). Suomalaisen korkeakoulutuksen kansainvälinen taso on väitettyä parempi - mahdollisuuksien tasa-arvo ja korkea osaaminen. Yhteiskuntapolitiikka 81 (1): 87-96.

Kivinen, O. & Hedman, J. (2017). Suomen korkeakoulutus on yhä korkeaa kansainvälistä tasoa. Tieto & Trendit - talous ja hyvinvointikatsaus. 20.12.2017.

TUTKIMUKSEMME MEDIASSA

Helsingin Sanomat (27.2.2016): Kiistely Suomen koulutustasosta jatkuu - jäämmekö jälkeen vai ei?

Helsingin Sanomat (20.12.2017): Vajosiko Suomen korkeakoulutus todella alle teollisuusmaiden keskiarvon? Tutkijoiden mukaan "massiivisen romahduksen" taustalla onkin sekaannus käsitteissä.

Kauppalehti (28.1.2018): Professori huolestui "koulutuspaniikin" lietsomisesta - kritiikkiä arviointineuvon väitteelle.

Talouselämä (24.1.2018): Älkää uskoko Yleä, Hesaria, Aamulehteä, opetusministeriä tai talouspolitiikan arviointineuvostoa: Korkeakoulutuksen taso ei ole romahtanut.

KYSY LISÄÄ TUTKIJALTA

Osmo Kivinen

050 404 8808

osmo.kivinen@utu.fi

Juha Hedman

050 307 4004

juha.hedman@utu.fi

Työnteko auttaa maahanmuuttajaa sopeutumaan ja parantaa hyvinvointia

Suomi haluaa kasvattaa erityisesti työperusteista maahanmuuttoa, todetaan pääministeri Antti Rinteen tuoreessa hallitusohjelmassa. Maahanmuuttajien houkuttelun lisäksi on kuitenkin tärkeää saada heidät pysymään maassa ja integroitumaan työmarkkinoille. Tämä mainitaan myös hallitusohjelmassa. Hyvinvointi lisää tutkimuskirjallisuuden mukaan maahanmuuttajien halua kiinnittyä uuteen maahan. Työnteko puolestaan parantaa merkittävästi ihmisen hyvinvointia ja määrittää usein hänen identiteettiään.

Vaikka maahanmuuttajia pyritään houkuttelemaan Suomeen töihin, ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste on kantaväestöä selvästi alempi. Syyt maahanmuuttajien muita alhaisempaan työllisyyteen voivat olla rakenteellisia, kulttuurisidonnaisia ja yksilöllisiä. Maahanmuuttajat myös kohtaavat työmarkkinoilla muita useammin syrjintää ja sijoittuvat usein osaamistaan vastaamattomiin tai osa- tai lyhytaikaisiin työsuhteisiin (nk. vajaatyöllisyys). Tuloksemme antavat yksityiskohtaista tutkimustietoa työllisyyden eri muotojen vaikutuksesta uuteen maahan sopeutumiseen.

KESKEISET TULOKSET JA NIIDEN VAIKUTTAVUUS

Pyrimme syvähaastatteluiden kautta ymmärtämään, miten työssäkäynti vaikuttaa eritaustaisten maahanmuuttajien kotoutumiseen. Millaista työn on oltava, jotta se toimeentulon ohella tukee hyvinvointia, identiteettiä ja työmotivaatiota sekä auttaa luomaan työelämään liittyviä sosiaalisia verkostoja?

Tulostemme mukaan (kuvio 1) työnteko tuottaa paitsi taloudellista hyötyä, myös edistää haastateltujen maahanmuuttajien psykologista (hyvinvointi ja elämäntyytyväisyys), sosiokulttuurista (arjen haasteet ja kohtaamiset sekä sosiaalisten suhteiden luominen) ja sosiaalipsykologista sopeutumista (ulkoryhmäasenteet ja identiteetti). Tämä johtuu siitä, että työllisyys aktivoi ja rytmittää päivää sekä mahdollistaa sosiaalisen kanssakäymisen ja luo kokemuksen yhteisten tavoitteiden eteen ponnistelusta. Lisäksi työnteko tarjoaa erittäin keskeisen väylän oppia maan kieltä ja (työ)kulttuuria. Se myös kohottaa itsetuntoa, mikä on yhteydessä siihen, millaiseksi maahanmuuttaja kokee statuksensa niin työyhteisössä kuin sen ulkopuolellakin.

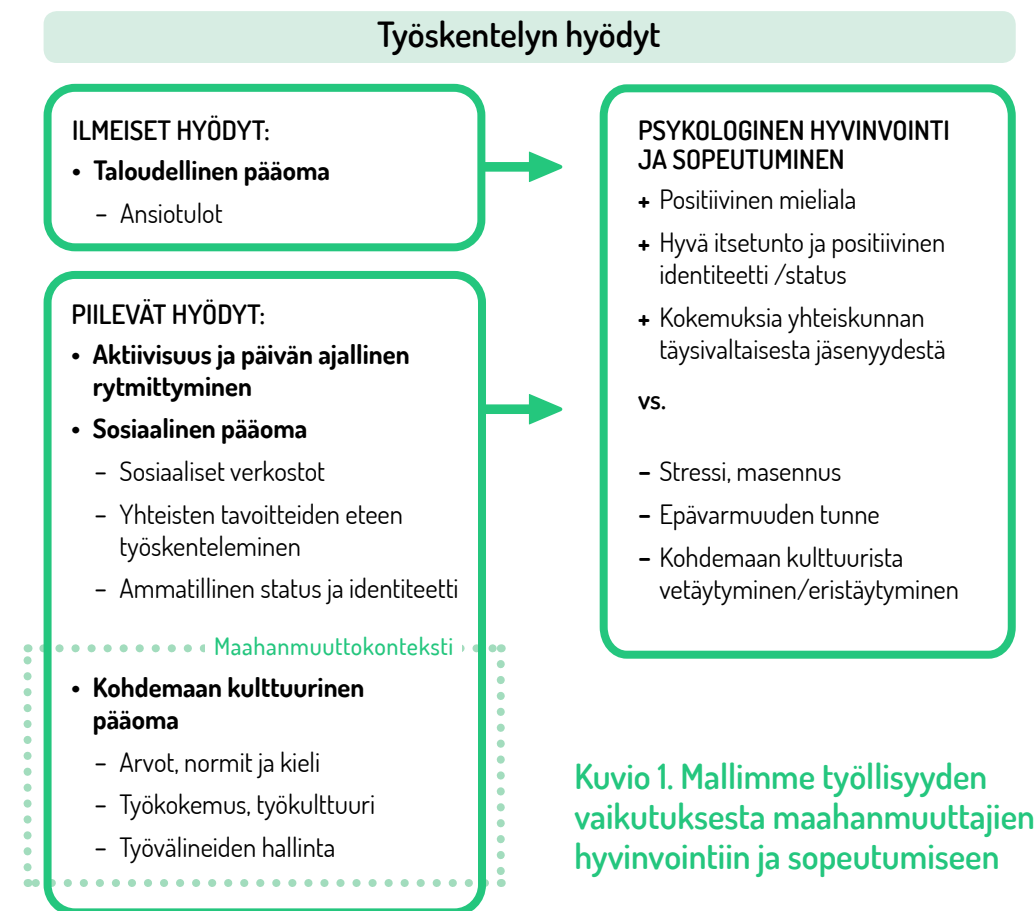
Vaikka lähes kaikenlainen työ edesauttoi sopeutumista, ei ole yhdentekevää, millaista työtä tehtiin. Maahanmuuttajat työskentelevät kantaväestöä useammin koulutustaan vastaamattomissa ja osa- tai lyhytaikaisissa työsuhteissa. Vaikka haastattelemamme vajaatyölliset kokivat päässeensä ainakin jossain määrin osaksi edellä mainituista työnteon

hyödyistä, osa-aikaisista ja lyhytkestoisista työsuhteista puuttuu jatkuvuus, minkä koetaan usein vaikeuttavan elämän suunnittelua ja taloudellista pärjäämistä. Myös työyhteisön rooli korostui hyvinvoinnin lähteenä.

Sosiaalietuuksien nosto kävi monen haastatellun oman arvontunnolle. He pitivät hyvin tärkeänä mahdollisuutta ansaita oman toimeentulonsa töitä tekemällä. Vasta kun toimeentulon takaavan työn löytäminen oli todettu suorastaan mahdottomaksi, negatiivinen asennoituminen sosiaalietuuksien vastaanottoon alkoi muuttua positiiviseksi. Verojen maksu nähtiin paitsi kansalaisvelvollisuutena myös eräänlaisena todisteena yhteiskunnan täysimääräisestä jäsenyydestä. Se oli yksi hyvinvoinnin lähde ja uuden identiteetin tärkeä rakennuspalikka.

Haastatellut maahanmuuttajat kokivat työttömyyden vähentävän hyvinvointiaan ja häiritsevän uuteen maahan sopeutumista. Työttömyys heikensi selvästi heidän kokemuksiaan Suomesta ja suomalaisista sekä vähensi heidän haluaan jäädä maahan. Hallituksen työllisyystavoitteen saavuttaminen edellyttää, että maahanmuuttajat saadaan pysyvästi työelämään ennen kuin pitkittyvä tai toistuva työttömyys alkaa verottaa heidän hyvinvointiaan ja työkykyään. Jotta ulkomainen työvoima voi auttaa ratkaisemaan työntekijäpulaa, kuten uudessa hallitusohjelmassa kaavailaan, tulee etenkin koulutetut maahanmuuttajat auttaa osaamista vastaaville työurille.

Olemme käyneet tuloksistamme vilkasta keskustelua muun muassa pääkaupunkiseudun kuntien johto- ja asiantuntijaryhmissä. Päättäjiä on kiinnostanut etenkin se, kuinka monella tapaa työmarkkina-asema on yhteydessä maahanmuuttajan hyvinvointiin ja kotoutumiseen. Tuloksia on myös esitelty akateemisissa yhteisöissä sekä kotimaassa että ulkomailla (esimerkiksi Turun kauppa- korkeakoulun yrittäjyyden yksikkö, Helsingin yliopiston Kaupunkitutkimusinstituutti ja useat kansainväliset konferenssit, kuten The Migration Conference Ateenassa ja Nordic Working Life Conference Oslossa).

TOIMENPIDESUOSITUKSET

- Pienten ansiotulojen vastaanottamiseen liittyvää byrokratiaa tulisi aktiivisesti pyrkiä keventämään esimerkiksi työttömyys- ja asumistukien tulorajoja nostamalla tai ilmoitusvelvollisuutta höllentämällä. Maahanmuuttajalle suomalainen työkokemus – aluksi myös lyhytkestoinen ja omaa osaamista vastaamaton – on erittäin arvokasta. Pelko haastavasta byrokratiasta ja sosiaalietuuksien menettämisestä hankaloittaa töiden vastaanottamista.
- Suomalaiset työnantajat tulee saada näkemään myös ulkomainen osaaminen tärkeänä pääomana ja ratkaisuna osaajapulaan, vaikei yhteistä äidinkieltä olisikaan. Tätä tulee aktiivisesti edistää esimerkiksi muuttamalla työkokeilujen ja -harjoitteluiden kriteerejä niin, että ne kannustavat työnantajaa työllistämään työkokeiluun tai -harjoitteluun osallistuva maahanmuuttaja myös jatkossa.
- Maahanmuuttajat tarvitsevat pitkäkestoista, henkilökohtaista ohjausta esimerkiksi TE-toimistoissa, jotta heidän osaamisensa voidaan tunnistaa nykyistä paremmin. Lisäksi koulutettujen maahanmuuttajien ohjaustilanteissa olisi hyvä olla mukana saman alan asiantuntija, joka pystyy luomaan realistisen kuvan

alan työllisyystilanteesta ja -poluista. Näin eritaustaiset maahanmuuttajat pääsisivät helpommin kykyjensä mukaisille urapoluille. Heille tulee myös jakaa tietoa työnteon kannustimista ja ansioiden raportoinnista sekä niiden vaikutuksista sosiaalietuuksiin monella kielellä ja muutenkin kuin verkossa.

- Maahanmuuttajat tulee työllistää ennen kuin pitkään tai toistuvasti toimeentulona olo alkaa nakertaa hyvinvointia, ruostuttaa taitoja ja vaikuttaa suhtautumiseen Suomea ja suomalaisia kohtaan. Jos sopivaa työtä ei löydy kohtuullisessa ajassa, yhteiskunnan kannattaa tarjota maahanmuuttajalle mahdollisuuksia päästä tekemään jotakin itselleen merkityksellistä, jonka kautta hän voi ylläpitää työkykyään, hyvinvointiaan ja omanarvontuntoaan.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Tuloksemme pohjautuvat kahteen kvalitatiiviseen haastatteluaineistoon. Poikkileikkausaineisto käsitti viiteen eri ryhmään kuuluvien maahanmuuttajien yksilö- ja fokusryhmähaastatteluita. Ryhmät olivat länsimaalaiset, entisen Neuvostoliiton alueelta tulleet (ml. Viro), Itä-Euroopasta tulleet, pitkään Suomessa asuneet pakolaistaustaiset maahanmuuttajat ja vuonna 2015 Suomeen saapuneet turvapaikanhakijat. Haastatelluista 68 prosenttia oli korkeasti koulutettuja.

Seuranta-aineisto puolestaan koostui korkeasti koulutettujen, englantia puhuvien irakilaisten turvapaikanhakijoiden haastatteluista. Heitä haastateltiin Suomessa kolmessa eri aikapisteessä noin vuoden välein ja alkaen pian maahantulon jälkeen.

Haastattelut olivat puolistrukturoituja syvähaastatteluita, jotka suoritettiin suomeksi (aineisto 1) tai englanniksi (aineistot 1 ja 2). Koska halusimme tuottaa tietoa nimenomaan maahanmuuttajien omista kokemuksista Suomen työmarkkinoilla ja niiden ulkopuolella sekä työllisyyden yhteydestä heidän hyvinvointiinsa ja sopeutumiseensa Suomessa, käytimme menetelmänä laadullista sisällönanalyysia.

LUE LISÄÄ

Kosonen, R. & Saari, E. & Aaltonen, S. & Heponiemi, T. & Jauhiainen, S. & Kankaanpää, R. & Palander, J. & Pöllänen, P. & Steel, T. & Yijälä, A. (2019). Maahanmuuttaja osalliseksi ja työhön. Policy Brief 14.3.2019.

Luoma, T. & Yijälä, A. (2018). Turvapaikanhakijana maahan tulleiden irakilaisten oppimiskokemuksia Suomessa ja Suomesta. Kvartti 4/2018.

Nyman, M. (2016). ”Ensimmäisillä kohtaamisilla on merkitystä” – tutkimus englantia puhuvista, ammattitaitoisista turvapaikanhakijoista Suomessa. Kvartti 4/2016.

Yijälä, A. (2016). Maahanmuuttajien työelämäintegraatiota ja taloudellista sopeutumista selvitetään tarkemmin. Kvartti 4/2016.

Yijälä, A. & Luoma, T. (2019). The Importance of Employment in the Acculturation Process of Well-Educated Iraqis in Finland: A Qualitative Follow-up Study. Refugee Survey Quarterly, Vol. 38, No. 3 (julkaistaan elokuussa sähköisenä Open access -julkaisuna, painettuna syyskuussa).

Yijälä, A. & Luoma, T. (2018). ”En halua istua veronmaksajan harteilla, haluan olla veronmaksaja itse” Haastattelututkimus maahanmuuttajien työmarkkinapoluista ja työnteon merkityksestä heidän hyvinvoinnilleen. Helsinki, City of Helsinki Research Series 2018:2.

Yijälä, A. & Nyman, M. (2017). Living in Limbo – Qualitative case study of skilled Iraqi asylum seekers in Finland. Research Series 2017:1. Helsinki: City of Helsinki Urban Facts.

TUTKIMUKSEMME MEDIASSA

Helsingin kaupungin verkkosivut (2019): Työnteko edistää maahanmuuttajien hyvinvointia ja kulttuurista oppimista – työnteon esteitä tulisi pyrkiä purkamaan.

Helsingin Sanomat -vieraskynä (5.4.2019): Merkittävä osa koulutettujen maahanmuuttajien osaamispotentiaalista jää Suomessa hyödyntämättä (nimi lyhennetty verkkojulkaisussa: Maahanmuuttajien osaamista tulisi hyödyntää paremmin).

Helsinki Times & Six Degrees (10.2.2017): Dreaming of a new life while living in limbo.

Polkuja työhön -blogi (2017): Haaveissa töitä vastaanottorahan sijaan.

Polkuja työhön -blogi (2017): Kolme havaintoa maahanmuuttajista ja toimeentulotuesta.

Polkuja työhön -blogi (2018): Turvapaikanhakijana Suomeen tulleiden irakilaisten oppimiskokemuksia Suomessa ja Suomesta.

Polkuja työhön -blogi (2018): Verkko-opetus ei riitä maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa.

Polkuja työhön -blogi (2018): ”We need to focus on the health of immigrants”, suomeksi: <http://www.polkujatyohon.fi/tiedamme-liian-vahan-maahanmuuttajien-terveydesta/>

Workcast-podcast (2019): Avaimet maahanmuuttajien työllistymiseen.

KYSY LISÄÄ TUTKIJALTA

Anu Yijälä

044 3344772

anu.yijala@hel.fi

Aikuiskoulutustuki edistää kouluttautumista ja ammatinvaihtoa, mutta ei merkittävästi paranna tukea saaneiden työllisyyttä ja palkkaa

Informaatio- ja kommunikaatioteknologia (ICT) ja robotiikan sekä tekoälyn kehitys muuttavat ammattirakenteita, ammattien tehtäväsisältöjä ja työn tekemisen tapoja. Monien työelämässä olevien ihmisten täytyy päivittää osaamistaan joko siirtyäkseen uuteen ammattiin tai sopeutuakseen ammatin tehtäväsisältöjen muutokseen. Merkittävä tukimuoto osaamisen kehittämiseen on niin sanottu aikuiskoulutustuki, jota käyttää vuosittain noin 20 000 suomalaista ja joka maksaa noin 200 miljoonaa euroa vuodessa.

Aikuiskoulutustukea voi saada työssäkäyvä aikuisopiskelija, joka on ollut työelämässä yhteensä vähintään kahdeksan vuotta, jonka nykyinen työsuhde on kestänyt vähintään vuoden ja joka jää palkattomalle opintovapaalle. Opintovapaalaki taas takaa oikeuden jäädä opintovapaalle kahden vuoden ajaksi. Tukea saa päätoimiseen ammatilliseen koulutukseen, joka kestää ainakin kaksi kuukautta.

Aikuiskoulutustuen vaikuttavuutta ei ole tutkittu. Vastasimme Polkuja työhön -hankkeessa seuraaviin kysymyksiin: Miten tuen saaminen vaikuttaa yksilön todennäköisyyteen suorittaa uusi tutkinto, vaihtaa ammattia tai pysyä työllisenä? Miten aikuiskoulutustuki vaikuttaa tulokehitykseen?

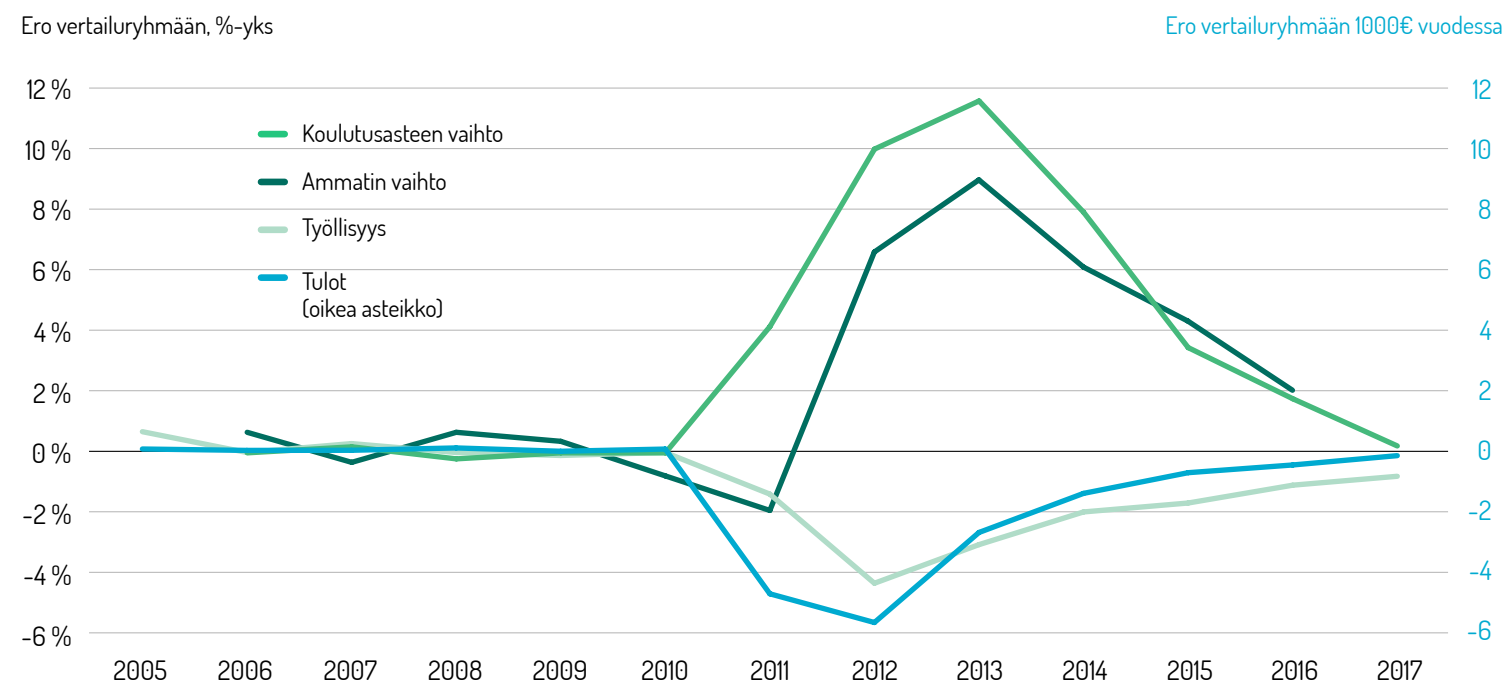
KESKEISET TULOKSET JA NIIDEN VAIKUTTAVUUS

Aikuiskoulutustuki auttaa työllisiä kouluttautumaan ja edistää ammatinvaihtoa. Toisaalta se ei keskimäärin lisää kovin paljon heidän tulojaan ja työllisyyttään edes monen vuoden aikana. Tuki lisää eniten matalasti koulutettujen tuloja ja työllisyyttä.

Alla olevassa kuviossa esitämme keskeiset tulokset aikuiskoulutustuen vaikuttavuudesta. Kuviossa vertaamme vuonna 2011 aikuiskoulutustuella aloittavia tilastollisesti muodostettuun vertailuryhmään ja kuvaamme aikuis-koulutustuen keskimääräistä vaikuttavuutta ansiotuloihin, työllisyyteen, koulutusasteen nostamiseen ja ammatinvaihtoon. Kuvasta näkyy, että aikuiskoulutustukea saaneet suorittivat vuosina 2011–2017 verrokkeja selvästi useammin uusia, aiempaa korkeamman koulutustason tutkintoja. Tukea edeltävänä ajanjaksona tukea saaneet eivät suorittaneet tutkintoja useammin kuin muut. Tuki vaikuttaa huomattavasti tutkintojen suorittamiseen. Ero tutkintojen määrissä tukea saaneiden ja verrokkien välillä oli esimerkiksi vuonna 2013 lähes 12 prosenttiyksikköä. Tämä on suuri luku, kun huomioidaan, että työllisistä keskimäärin alle kaksi prosenttia vuodessa suorittaa uuden tutkinnon. Aikuiskoulutustuki auttaa siis omaehtoisessa osaamisen kehittämisessä.

Aikuiskoulutustuki vaikutti myös ammatinvaihtoon. Tukea saaneet vaihtoivat ammattia paljon verrokkeja

Kuvio 1. Aikuiskoulutustuen vaikuttavuus ansiotuloihin, työllisyyteen sekä koulutustas-teen ja ammatin vaihtoon. Lähde: Kauhasen (2018) tutkimukseen perustuvat päivitetty laskelmat.

useammin. Esimerkiksi vuonna 2013 tukea saaneet vaihtoivat ammattia keskimäärin jopa yhdeksän prosenttiyksikköä useammin kuin verrokkit.

Työllisyydessä ja tulokehityksessä tuloksemme eivät ole yhtä myönteisiä. Vuonna 2011 aikuiskoulutustuella aloittaneet olivat vielä vuonna 2017 hieman harvemmin työssä kuin verrokkit. Tähän mennessä pitkiä tutkintojakin suorittaneiden olisi pitänyt jo siirtyä opiskelusta työelämään. Toisaalta ero verrokkeihin oli keskimäärin melko pieni, sillä molemmista ryhmistä yli 90 prosenttia oli työllisiä. Tulokehityksen osalta kuvioista 1 näkyy, että kun tukea saaneet aloittivat opintonsa, heidän vuositulonsa putosivat verrokkeja pienemmiksi. He saivat verrokkit kiinni ansiotuloissa

vuoteen 2017 mennessä.

Aikuiskoulutustuella suoritetaan hyvin monenlaisia opintoja ja tukea saaneet ovat heterogeeninen ryhmä. Tästä syystä on todennäköistä, että myös vaikutukset ovat moninaisia. Osajoukkojen tarkastelu osoittaa, että ne, joilla on alun perin vain toisen asteen tutkinto, hyötyvät tuesta enemmän kuin korkeammin koulutetut. Heidän tulonsa nousevat verrokkeja korkeammiksi.

Tutkimuksemme perusteella aikuiskoulutustuki auttaa työllisiä kouluttautumaan ja edistää ammatinvaihtoa. Tuki ei tarkasteluajanjaksolla paranna merkittävästi heidän tulojaan tai työllisyyttään. Nämä vaikutukset saattavat olla pitkällä aikavälillä toisenlaisia. Kuuden vuoden tarkastelu-

ajanjakso on kuitenkin sen verran pitkä, että huomattavat vaikutukset todennäköisesti havaittaisiin.

Aikuiskoulutustuki edistää siis kouluttautumista, mutta auttaako se Suomea sopeutumaan ammattirakenteiden muutokseen. Tällä hetkellä aikuiskoulutustuki ei merkittävästi edistä muutokseen sopeutumista, sillä tukea käyttävät pääosin henkilöt, joita ammattirakenteiden muutos ei uhkaa. Samaan aikaan esimerkiksi teollisuuden työntekijät käyttävät tukea vähemmän kuin muut. Aikuiskoulutuksella on tapana kasautua, eli siihen osallistuvat jo ennestään korkeasti koulutetut. Aikuiskoulutustuki ei ole siis mikään poikkeus. Tukia kannattaisi kohdentaa aiempaa enemmän matalasti koulutetuille ja niille, joiden osaamista ammattirakenteiden muutos ensisijaisesti uhkaa. Näin rahat käytettäisiin siellä, mistä niille saadaan paras yhteiskunnallinen tuotto.

Tutkimuksemme tuloksista on keskusteltu tiiviisti aikuis- koulutustukea myöntävän Työllisyysrahaston hallituksen, eri työmarkkinajärjestöjen koulutuspoliittisten asiantuntijoiden ja opetus- ja kulttuuriministeriön elinikäisen oppimisen asiantuntijoiden kanssa. Tutkimus on näkynyt laajasti aikuiskoulutustuesta käydyssä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Aikuiskoulutustukea uudistetaan parhaillaan kolmikantaisesti. Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään uudistustyössä.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

- Aikuiskoulutustuki tulisi kohdentaa niille ryhmille, joiden työllisyyttä ammattirakenteen muutos uhkaa. Tulisi selvittää, miksi aikuiskoulutustukea käytetään verrattain vähän esimerkiksi teollisuustyöntekijöiden joukossa ja miten heidän osallistumisestaan aikuiskoulutukseen voitaisiin tukea.
- Aikuiskoulutustuen kohdentumista tulisi miettiä myös pohjakoulutuksen näkökulmasta. Aikuiskoulutustuki lisää enemmän toisen asteen tutkinnon suorittaneiden kuin korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden tuloja. Tuen yhteiskunnallinen vaikuttavuus lienee suurempi matalasti kuin korkeasti koulutetuilla.
- Tulisi selvittää, miksi peruskoulun varassa olevat eivät käytä aikuiskoulutustukea. Ryhmän osuus työllisistä on yli kymmenen prosenttia, mutta ryhmässä ei juurikaan käytetä aikuiskoulutustukea. Peruskoulun varassa olevat saattaisivat hyötyä aiempaa korkeammasta koulutuksesta merkittävästi. Tuen kohdentaminen heille saattaisi nostaa tuen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

AINEISTOT JA MENETELMÄT

Aikuiskoulutustuen vaikuttavuuden arviointi vaatii arvioita siitä, mitä henkilölle olisi tapahtunut ilman tukea. Tällaista vaihtoehtoista tulemaa ei koskaan voida havaita, mikä tekee arvioinnista vaikeaa. Pyrimme ratkaisemaan arviointiongelman tilastollisella kaltaistamisella. Yhdistimme Työllisyysrahaston (ent. Koulutusrahasto) asiakasrekisterin Tilastokeskuksen laajoihin yksilörekistereihin. Näin pystyimme muodostamaan tukea saaneille verrokkit, joilla oli samankaltaiset henkilökohtaiset ominaisuudet, työhistoria ja koulutushistoria kuin tukea saaneilla. Arvioimme tuen vaikuttavuutta tukea saaneiden ja verrokkien tulemien erotuksena.

LUE LISÄÄ

Kauhanen, A. (2018). The Effects of an Education-Leave Program on Educational Attainment and Labor-Market Outcomes. ETLA Working Papers No 56.

Kauhanen, A. & Leinonen, T. & Solovieva, S. & Viikari-Juntura, E. (2019). Aikuiskoulutustuen ja työeläkekuntoutuksen vaikuttavuus. Talous ja Yhteiskunta 2/2019.

TUTKIMUKSEMME MEDIASSA

Helsingin Sanomat (30.1.2018): Aikuiskoulutustuki nostaa koulutustasoa ja mahdollistaa ammatinvaihdon.

Helsingin Sanomat (30.1.2018): Aikuiskoulutustuki vauhdittaa työmarkkinoiden muutosta.

Maaseudun Tulevaisuus (14.2.2018): Aikuiskoulutustuki vauhdittaa ammatin vaihtoa.

MTV Uutiset (14.2.2018): Aikuiskoulutustukea saa vuosittain yli 20 000 henkilöä – tukea saavat vaihtavat ammattia muita innokkaammin.

Sitran blogi (18.10.2018): Aikuisopiskelua tuetaan avokätisesti, mutta valmistaako se meitä työn muutokseen?

STT Info (14.2.2018): Aikuiskoulutustuki edistää kouluttautumista ja myös ammatinvaihtoa.

Talouselämä (14.2.2018): Aikuiskoulutustuen leikkaus tehtiin typerimpään mahdolliseen aikaan.

Turun Sanomat (14.2.2018): Aikuiskoulutustuki vauhdittaa ammatin vaihtoa.

YLE uutiset (2.11.2018): Nelikymppinen Petri Mustakallio päätti kouluttautua sosiaalityöntekijäksi, mutta miten teollisuuden miehet saataisiin innostumaan aikuisopiskelusta?

KYSY LISÄÄ TUTKIJALTA

Antti Kauhanen

0505697627

antti.kauhanen@etla.fi

Työmarkkinoiden muutos muokkaa palkansaajaryhmien välisiä eroja sairauspoissaoloissa

Kelan korvaamat sairauspoissaolot vähenivät Suomessa 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopusta lähtien. Parin viime vuoden aikana ne ovat kuitenkin kääntyneet kasvuun. Sairauspoissaoloja ennustavat terveysongelmien ja korkean iän lisäksi muun muassa naissukupuoli, matala ammattiasema ja julkisella sektorilla sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden alalla työskentely.

Tiedämme vähän siitä, miten väestöryhmien väliset erot sairauspoissaoloissa ovat kehittyneet aikakautena, jolloin työmarkkinoilla on nähty monia muutoksia. Esimerkiksi varsin rajut talouden suhdannevaihtelut ja työmarkkinoiden rakenteelliset muutokset ovat saattaneet vaikuttaa eri tavoin palkansaajaryhmien työkykyyn, sairauskäyttäytymiseen ja sosiodemografisiin taustatekijöihin – ja näin ollen sairauspoissaolojen kehitykseen.

KESKEISET TULOKSET JA NIIDEN VAIKUTTAVUUS

Sairauspäiväraajaksolelle jääneiden osuus pieneni vuosina 2005–2013. Eri ryhmien väliset erot sairauspoissaoloissa ovat kuitenkin säilyneet. Poissaolot ovat edelleen yleisempiä naisilla kuin miehillä ja työntekijöillä kuin toimihenkilöillä. Sairauspoissaolot ovat yleisempiä sote-alalla kuin muilla aloilla, ja niitä on yleisemmin julkisella kuin yksityisellä sektorilla.

Kun tarkasteluja rajattiin tarkemmin, tulokset vaihtelivat. Esimerkiksi tuki- ja liikuntaelinten sairauksista johtuvat sairauspoissaolot olivat yleisimpiä työntekijöillä, kun taas mielenterveyden häiriöissä ne olivat yleisimpiä alemmilla toimihenkilöillä. Lisäksi toimialojen väliset erot sairauspoissaoloissa vaihtelivat ammattiryhmittäin (kuvio 1). Työntekijöiden keskuudessa tuki- ja liikuntaelinten sairauksista johtuvat poissaolot olivat yleisimpiä teollisuuden alalla, kun taas mielenterveyssyissä toimialojen väliset erot olivat vähäisiä. Toimihenkilöillä sen sijaan poissaolot olivat molemmissa sairausryhmissä yleisempiä sote-alalla kuin muilla suurilla toimialoilla.

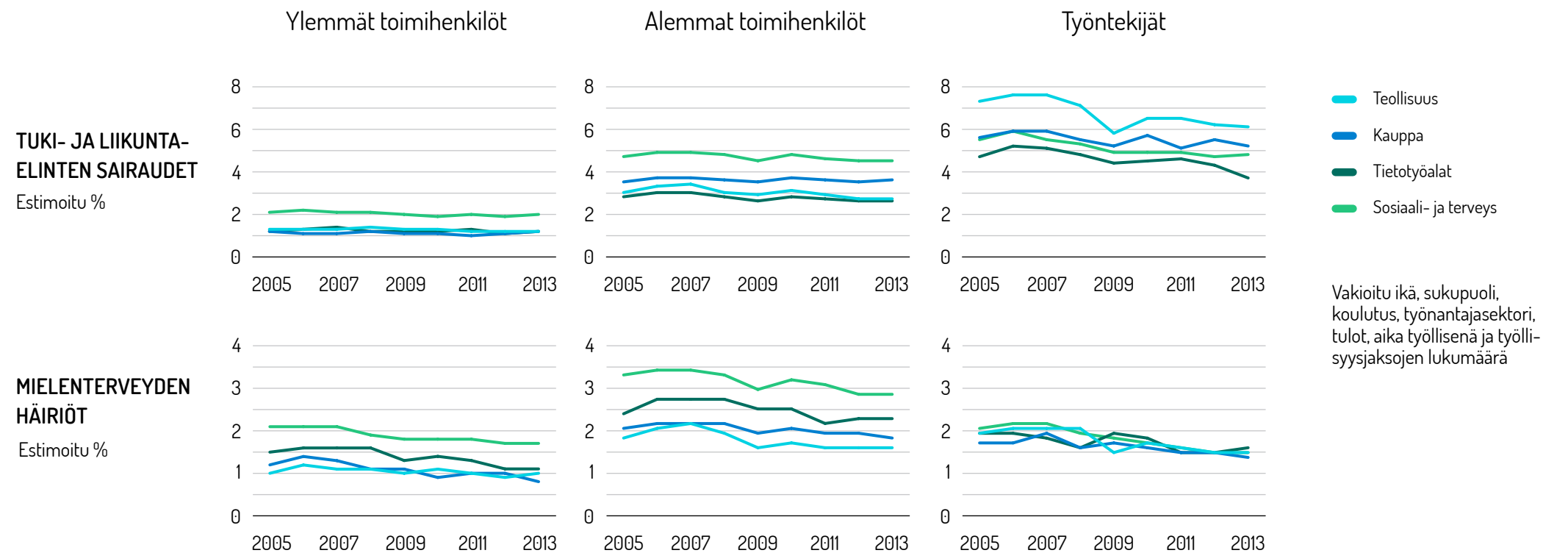
Talouden suhdannevaihtelut ja työmarkkinoiden rakenteelliset muutokset ovat koskettaneet eri ryhmiä eri tavoin, mikä näyttää vaikuttaneen ryhmien välisiin eroihin sairauspoissaolojen trendeissä. Sairauspäiväraajaksolelle jääneiden osuudet notkahtivat alaspäin 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopun lamahuipun aikoihin etenkin tuki-

ja liikuntaelinten sairauksissa. Notkahdus näkyi aloilla, joihin lama vaikutti paljon, eli yksityisellä sektorilla ja miesvaltaisilla aloilla, kuten teollisuusalan työntekijöillä (kuvio 1). Laman aiheuttama epävarmuus saattoi vähentää halukkuutta hakeutua hoitoon ja olla poissa töistä. Laman aikana työntekijät, joilla on terveysongelmia, saattoivat myös muita todennäköisemmin jäädä työttömiksi, eikä sairauspoissaoloja ehtinyt kertyä.

Koulutustason nousu ja ammattirakenteen toimihenkilövaltaistuminen taas ovat näkyneet voimakkaampina naisilla kuin miehillä. Sekä korkeasti koulutetuilla että toimihenkilöammateissa toimivilla on muita vähemmän sairauspoissaoloja. Tuloksemme osoittavat, että ilman tätä naisille suotuisampaa sairauspoissaoloja vähentävää kehitystä erot naisten ja miesten poissaoloissa olisivat kasvaneet entisestään.

Rakenteellista muutosta on tapahtunut myös sote-alalla yksityistymiskehityksen myötä. Vuosina 2005–2013 sote-alalla työskentelevien määrä kasvoi pelkästään yksityisellä sektorilla. Tutkimusajanjakson alkupuolella sote-alan sairauspoissaolot vähenivät sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Loppupuolella ne vähenivät enää vain julkisella sote-alalla. Poissaolojen ero julkisen ja yksityisen sote-alan välillä siis kaventui. Saattaa olla, että julkisen sote-alan muutospainet ja yksityistymiskehitys vähensivät halukkuutta olla poissa töistä. Voi myös olla, että yksityistymiske-

Kuvio 1. Sairauspäivärahasolle jääneiden osuus valikoiduilla toimialoilla ammatti- ja sairausryhmän mukaan vuosina 2005–2013 (Lähde: Leinonen ym., BMJ Open 2018)

hityksen myötä yksityisen ja julkisen sote-alan työympäristöt ja aloille valikoituvat henkilöt ovat alkaneet muistuttaa yhä enemmän toisiaan.

Keskustelimme tuloksistamme keskeisten sidosryhmien edustajien kanssa muun muassa Työterveyslaitoksen sairauspoissaoloseminaarissa, Työterveyshuollon neuvottelukunnan kehittämis- ja seurantajaoston kokouksessa sekä Kelan sairausvakuutusasiain neuvottelukunnassa. Teimme tiedotteen, josta seurasi haastattelu Ylen uutisiin, asian-

tuntijaesiintyminen Ylen aamu-tv:ssä ja useita mainintoja päivä- ja ammattilehdissä ja esiintyminen Strategisen tutkimuksen neuvoston WORK-ohjelman tilaisuudessa. On tärkeää ymmärtää sairauspoissaolojen väestöryhmittäisten erojen muutoksia. Tämä antaa taustatietoa, kun arvioidaan työkyvyn tukemiseen ja työurien pidentämiseen tähtäävien toimien vaikuttavuutta ja suunnitellaan toimenpiteiden kohdistamista.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

- Työntekijäasemassa olevien, julkisella sektorilla ja sote-alalla työskentelevien työkyvyn tukemiseen tulee kiinnittää edelleen huomiota sairauspoissaolojen vähentämiseksi.
- Kun työkykyä tukevia ja työuria pidentäviä toimenpiteitä suunnitellaan, tulee ymmärtää, että ammatilla, toimialalla ja työnantajasektorilla on tärkeitä yhteisvaikutuksia sairauspoissaoloihin.
- Kun tulkitaan sairauspoissaolojen trendejä, tulee huomioida, että ne eivät välttämättä kuvasta pelkästään terveydessä ja työkyvyssä tapahtuvia muutoksia. Trendit saattavat osittain liittyä vaihteluun työelämän epävarmuudessa ja rakenteelliseen muutokseen kohdeväestön sosiodemografisissa ja työhön liittyvissä taustatekijöissä.
- Sairauspoissaolojen vähentämistä ei pidä nähdä itseisarvona, jos lopputulos tarkoittaa, että pelkästään terveimmillä on mahdollisuus osallistua työelämään ja osatyökykyiset jäävät sen ulkopuolelle.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkimuksessa käytettiin Tilastokeskuksen, Eläketurvakeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen tietoja yhdistävää yksilötason rekisteriaineistoa, joka edustaa työikäistä väestöä. Tutkimusväestö rajattiin 25–59-vuotiaisiin palkansaajiin. Analyysit perustuivat sairauspoissaolojaksolle jääneiden tilastollisista malleista laskettuihin vuosittaisiin osuuksiin ajanjaksolla 2005–2013. Sairauspoissaolotieto perustui sairausvakuutuksesta korvattuihin kausiin, jotka alkavat kymmenen arkipäivän omavastuuajan jälkeen.

LUE LISÄÄ

- Kelan Tutkimusblogi (25.1.2019): [Sairauspoissaolojen kasvu jatkuu – mielenterveyden häiriöt yhä suurempana huolenaiheena.](#)
- Leinonen, T. & Solovieva, S. & Husgafvel-Pursiainen, K. & Virta, L.J. & Laaksonen, M. & Autti-Rämö, I. & Viikari-Juntura, E. (2018): Julkisen ja yksityisen sektorin välinen ero sairauspoissaoloissa on säilynyt väestötasolla mutta pienentynyt sote-alalla. *Duodecim* 2018;134:1738–48.
- Leinonen, T. & Viikari-Juntura, E. & Husgafvel-Pursiainen, K. & Solovieva, S. (2018): Cause-specific sickness absence trends by occupational class and industrial sector in the context of recent labour market changes: a Finnish panel data study. *BMJ Open* 2018;8:e019822.
- Leinonen, T. & Viikari-Juntura, E. & Husgafvel-Pursiainen, K. & Virta, L.J. & Laaksonen, M. & Autti-Rämö, I. & Solovieva, S. (2018). Labour market segregation and gender differences in sickness absence: trends in 2005–2013 in Finland. *Ann Work Expo Health* 2018;62:438–49.
- Tuulio-Henriksson, A. & Blomgren, J. (2018): Mielenterveysperusteiset sairauspäivärahaudet vuosina 2005–2017. Työpapereita 136. Helsinki: Kelan tutkimus, 2018.

TUTKIMUKSEMME MEDIASSA

- Aamulehti (25.10.2018): [Julkisille aloille saattaa valikoitua henkilöitä, joiden sairauspoissaoloriski on jo ennalta suuri – sairauspoissaoloja yhä enemmän kuin yksityisillä aloilla.](#)
- Hämeen Sanomat (25.10.2018): [Pitkät sairauspoissaolot vähenevät – julkisella puolella enemmän poissaoloja kuin yksityisellä sektorilla.](#)
- Jämsän Seutu (28.10.2018): [Sairauspoissaoloja on julkisella sektorilla edelleen enemmän kuin yksityisellä sektorilla.](#)
- Lääkärilehti (25.10.2018): [Ero julkisen ja yksityisen sektorin sairauspoissaoloissa kaventui sote-alalla.](#)
- Satakunnan Kansa (25.10.2018): [Julkisille aloille saattaa valikoitua henkilöitä, joiden sairauspoissaoloriski on jo ennalta suuri – sairauspoissaoloja yhä enemmän kuin yksityisillä aloilla.](#)
- Seura (25.10.2018): [Työterveyslaitos tutki ja sanoo nyt ääneen: Julkiselle sektorille valikoituu henkilöitä, joiden sairauspoissaoloriski on suuri.](#)
- STT-uutinen (ilmestyi mm. Etelä-Suomen Sanomat, Keskisuomalainen, Suomenmaa, Karjalainen, MTV Uutisten verkkosivut) (25.10.2018): [Julkisen sote-alan sairauspoissaolot vähenevät – kuilu yksityiseen kapeni.](#)
- Talouselämä (3.11.2018): [Julkisella sektorilla on enemmän sairauspoissaoloja kuin yksityisellä.](#)
- Turun Sanomat (25.10.2018): [Pitkät sairauspoissaolot vähenevät – julkisella puolella enemmän poissaoloja kuin yksityisellä sektorilla.](#)
- Työ Terveys ja Turvallisuus (31.10.2018): [Julkisen sektorin työpaikoilla sairastetaan enemmän kuin yrityksissä.](#)
- Verkkouutiset (3.11.2018): [Sairauspoissaoloja julkisella sektorilla enemmän kuin yksityisellä.](#)
- Ylen aamu-tv (25.10.2018): Miten iso ongelma sairaana töissä olo on?
- Yle uutiset (tv, radio, verkkosivut) (25.10.2018): [Erot sairauspoissaoloissa ovat kaventuneet sosiaali- ja terveysalalla julkisen ja yksityisen sektorin välillä.](#)

KYSY LISÄÄ TUTKIJALTA

Taina Leinonen

+358 503 271 723

taina.leinonen@ttl.fi

Työllisen väestön rakennemuutos vaikuttaa työkyvyttömyyseläkkeiden trendeihin

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen on vähentynyt Suomessa 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen loppupuolelta lähtien lukuun ottamatta vuotta 2018, jolloin lasku taittui. Raakoihin tilastolukuihin perustuvissa trendilaskelmissa on ongelmana, että kohdeväestön rakenteen samanaikaista muutosta ei pystytä huomioimaan kattavasti. Esimerkiksi väestön koulutustaso on parantunut samalla, kun työmarkkinat ovat muuttuneet toimihenkilö- ja palvelualavaltaisemmiksi.

Lisäksi 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopun lama ja sitä seurannut taantuma muokkasivat työllisen väestön määrää ja rakennetta. Rakenteellinen muutos on kohdistunut voimakkaammin tiettyihin ammattiryhmiin, minkä sivuuttaminen voi vääristää ryhmien välisiä eroja työkyvyttömyyseläkkeiden trendeissä.

KESKEISET TULOKSET JA NIIDEN VAIKUTTAVUUS

Työllisen väestön ikävakioitu työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden osuus väheni kaikissa ammattiryhmissä vuosien 2007 ja 2010 sekä 2010 ja 2013 välillä (kuvion 1 vasemmanpuoleinen paneeli). Kun kaltaistimme eri vuosien tutkimusväestöjen rakenteen mahdollisimman samanlaisiksi, havaitsimme työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen sitä vastoin jopa kasvaneen vuosien 2007 ja 2010 välillä varsinkin työntekijöillä (kuvion 1 oikeanpuoleinen paneeli). Vuosien 2010 ja 2013 välillä sen sijaan havaitsimme työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen myös näin tarkasteltuna vähentyneen, mutta maltillisemmin kuin kaltaistamattomassa tutkimusväestössä.

Tuloksemme osoittivat, että työllisen väestön rakennemuutos osittain selitti työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen vähenemistä etenkin heti pahimpien lamavuosien jälkeen. Laman seurauksena supistuvilla aloilla työskentelevät ja erityisesti terveysongelmista kärsivät henkilöt valikoituvat todennäköisimmin työllisen väestön ulkopuolelle. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen vähenemistä saattoi osittain selittää se, että työssä jatkoivat todennäköisimmin henkilöt, joiden riski jäädä työkyvyttömyyseläkkeelle oli pieni.

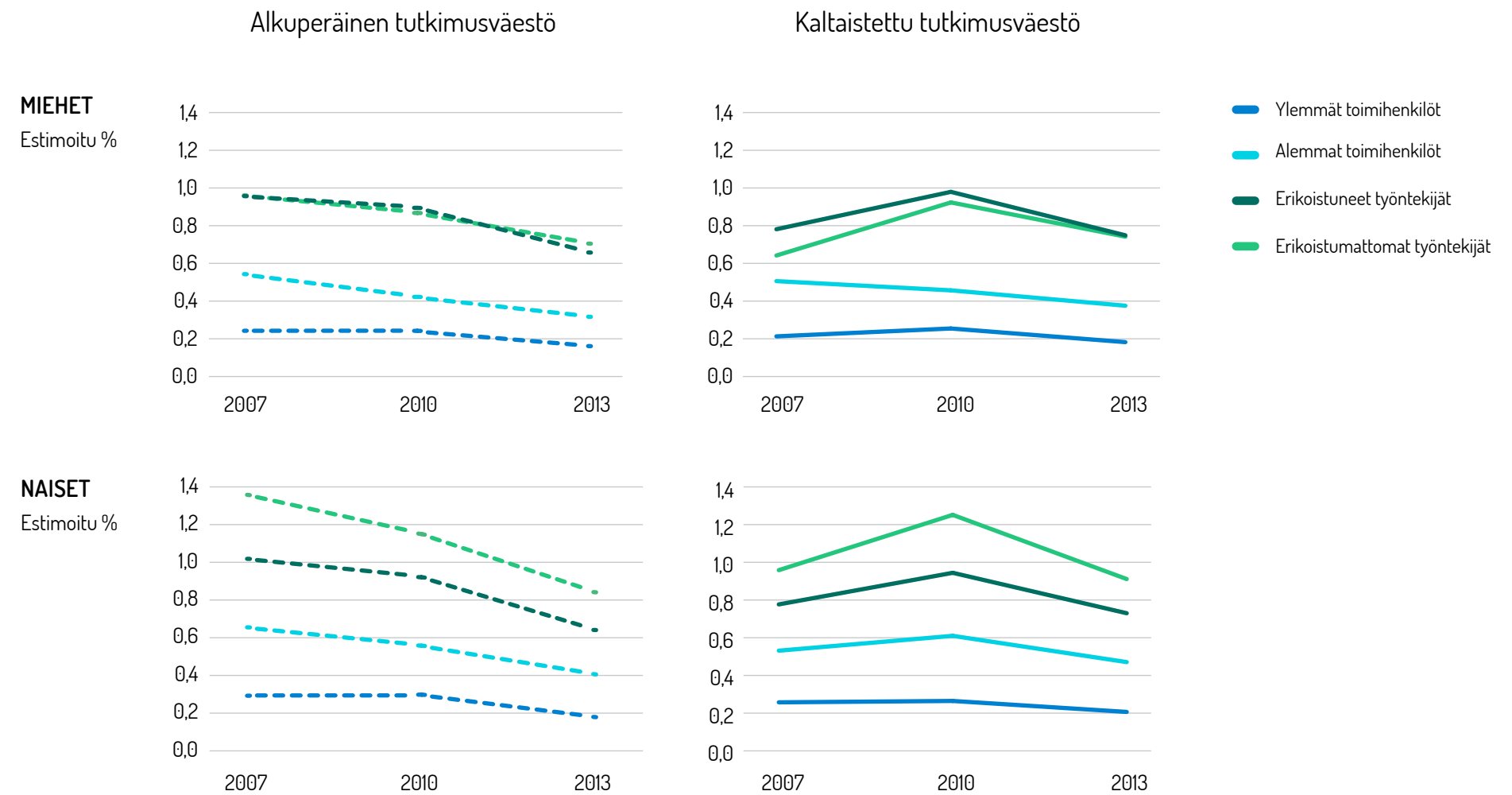
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen oli yleisintä työntekijöillä. Työllisen väestön rakennemuutoksen huomioiminen kaltaistuksen keinoin lisäksi paljasti, että työntekijöiden

ja ylempien toimihenkilöiden välinen ero työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisessä kasvoi etenkin talouden taantumana aikana vuosina 2010–2013.

Olemme keskustelleet työkyvyttömyyseläkkeiden trendejä koskevista tuloksista työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön järjestämässä asiantuntijoiden ja Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamien hankkeiden tutkijoiden seminaareissa sekä Työterveyshuollon neuvottelukunnan kehittämis- ja seurantajaoston kokouksessa.

Tulokset antavat työkyvyttömyystrendejä määrittävistä rakenteellisista tekijöistä tärkeää tietoa, jota kannattaa hyödyntää päätöksentekoa tukevissa työkyvyttömyyden kehityksen arvioinneissa. Tulokset varoittavat trendejä koskevien tilastolukujen liian suoraviivaisesta tulkinnasta. Työkyvyttömyysetuuksia myönnetään tyypillisesti työllisille henkilöille. Tämän vuoksi työllisen väestön määrässä ja rakenteessa tapahtuvat muutokset vaikuttavat oleellisesti työkyvyttömyyden havaittuun kehitykseen ja mahdollisesti vielä eri tavoin eri väestöryhmissä. Esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen pitkään jatkuneen vähenemisen ei tule tulkita johtuneen pelkästään väestön terveyden tai työolosuhteiden parantumisesta. Kehitys on todennäköisesti osittain seurausta siitä, että laskusuhdanteen aikana terveysongelmista kärsivien ja heikossa asemassa olevien työhön osallistumisen mahdollisuudet huonontuivat.

Kuvio 1. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden ikävakioitu osuus eri ammattiryhmissä alkuperäisen ja kaltaistetun tutkimusväestön miehillä sekä naisilla vuosina 2007, 2010 ja 2013 (Lähde: Solovieva ym., 2019)

TOIMENPIDESUOSITUKSET

- Päätöksentekijöiden ei tule tehdä raakojen tilastolukujen perusteella suoria johtopäätöksiä työkyvyttömyyden kehityksestä. Esimerkiksi viimeaikainen kasvu työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisessä ei välttämättä viesti siitä, että väestön terveys ja työkyky olisivat heikentyneet tai työelämä olisi muuttunut epäsuotuisammaksi. Kehitys saattaa johtua myös esimerkiksi siitä, että talouskasvu paransi osatyökykyisten mahdollisuuksia osallistua työelämään.
- Päätöksentekoa tukevan työkyvyttömyyden kehityksen arvioinnin tulee perustua laadukkaaseen tilastotieteelliseen tutkimukseen, joka auttaa ymmärtämään tilastoissa havaitun kehityksen taustalla olevia syitä.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Käytimme tutkimuksessa Tilastokeskuksen, Eläketurvakeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen tietoja yhdistävää yksilötason rekisteriaineistoa, joka edustaa työikäistä väestöä. Rajasimme tutkimusväestön vuosina 2007, 2010 tai 2013 Suomessa asuneisiin 30–59-vuotiaisiin henkilöihin, jotka olivat edellisen vuoden lopussa työllisiä. Analyysit perustuivat täydelle työkyvyttömyyseläkkeelle tai kuntoutustuelle jääneiden tilastollisista malleista laskettuihin vuosittaisiin osuuksiin.

Tarkasteluvuodet 2007, 2010 ja 2013 kattavat laskelmat tehtiin sekä alkuperäisessä tutkimusväestössä että kaltaistetussa tutkimusväestössä. Kaltaistimme jälkimmäisessä kolmen tarkasteluvuoden väestöt mahdollisimman samanlaisiksi käyttäen tietoja sosiodemografisista tekijöistä, työhön liittyvistä tekijöistä sekä yksityiskohtaisesta työkyvyttömyys- ja muusta työmarkkinahistoriasta. Kolmea eri tarkasteluvuotta edustavien onnistuneesti kaltaistettujen tutkimushenkilöiden muodostavat kolmikot kattoivat noin neljä viidesosaa kaikista alkuperäisen tutkimusväestön mahdollisista kolmikoista.

LUE LISÄÄ

Eläketurvakeskuksen blogi (28.01.2019): [Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä kääntyi kasvuun 2018](#).

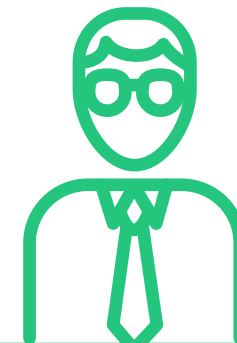
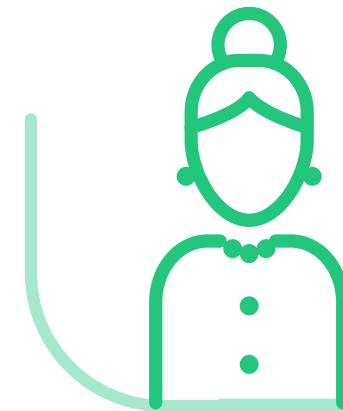
Solovieva, S. & Leinonen, T. & Husgafvel-Pursiainen, K. & Kauhanen, A. & Vanhala, P. & Asplund, R. & Viikari-Juntura, E. (2019). Controlling for structural changes in the workforce influenced occupational class differences in disability retirement trends. *Int J Environ Res Public Health* 2019;16:1523.

KYSY LISÄÄ TUTKIJOILTA

Taina Leinonen
+358503271723
taina.leinonen@ttl.fi

Eira Viikari-Juntura
+358407369259
eira.viikari-juntura@ttl.fi

Svetlana Solovieva
+358438259557
svetlana.solovieva@ttl.fi

Työeläkekuntoutuksen työllisyysvaikutukset jäävät vaatimattomiksi

Työeläkekuntoutus on voimakkaasti lisääntynyt viime vuosina. Vuonna 2018 lähes 18 400 henkilöä sai työeläkekuntoutusta, jonka kokonaiskustannukset olivat 167 miljoonaa euroa. Työeläkekuntoutus on ammatillista kuntoutusta, jota tarjotaan työelämään hyvin kiinnittyneille. Sen avulla pyritään tukemaan terveysongelmista kärsivien aikuisten työssä pysymistä ja työhön paluuta.

Oikeus kuntoutukseen perustuu uhkaan työkyvyttömyydestä viiden vuoden sisällä sekä oletukseen, että kuntoutuksella voidaan edistää työhön osallistumista tai ehkäistä siirtymistä työkyvyttömyyseläkkeelle. Työeläkekuntoutus on yleisimmin työkokeilua, työhön valmennusta tai koulutusta. Työeläkekuntoutuksen vaikuttavuutta on tutkittu vähän.

KESKEISET TULOKSET JA NIIDEN VAIKUTTAVUUS

Työhön osallistumisen polkujen tarkastelu kaksi vuotta ennen kuntoutusta ja kaksi vuotta sen jälkeen osoitti, että valtaosa kuntoutujista palaa työhön ja myös pysyy työssä työeläkekuntoutuksen jälkeen. Tämä tulos ei kuitenkaan kerro, mitä olisi tapahtunut, jos nämä henkilöt eivät olisi saaneet työeläkekuntoutusta. Kuntoutuksen merkitys työhön osallistumisessa jää siten epäselväksi. Kun vertasimme vaikuttavuustutkimuksessa kuntoutujia valtaväestöstä poimittuihin kaltaistettuihin verrokkeihin, kuntoutuksesta johtuva työhön osallistumisen asteen lisäys oli kolmen vuoden aikana vain 7,2 prosenttiyksikköä.

Lyhyt työeläkekuntoutusjakso (enintään 10 kuukautta, joka todennäköisesti sisälsi lähinnä työkokeilua tai työhön valmennusta) vaikutti työhön osallistumiseen eniten ensimmäisenä vuonna kuntoutuksen jälkeen. Tämän jälkeen vaikutus hiipui. Pidemmissä kuntoutusjaksoissa (yli 10 kuukautta, joka todennäköisesti sisälsi pääosin koulutusta) positiivinen vaikutus taas näkyi viiveellä. Eniten kuntoutuksesta hyötyivät miehet ja mielenterveyshäiriöistä kärsivät naiset, vähiten taas tuki- ja liikuntaelinten sairauksista kärsivät naiset. Aiemmin esitetty 7,2 prosenttiyksikön keskimääräinen ero kuntoutujien ja samankaltaisten, kuntoutusta saamattomien välillä vastaa kolmen vuoden seuranta-aikana vain 2,6 lisätyökuukautta kuntoutujilla verrattuna verrokkeihin. Kun otimme huomioon kuntoutuksen 7,9

kuukauden mittaisen keskimääräisen keston – jolta ajalta kuntoutujat saivat toimeentulokorvausta – ja sen, että verrokkit olivat vastaavana ajankohtana keskimäärin 4,9 kuukautta työssä ilman sosiaaliturvaetuuksia, saavutettua hyötyä voidaan pitää pienenä.

Olemme käyneet paljon keskusteluja työeläkekuntoutusta koskevista tuloksistamme useissa tapaamisissa keskeisten sidosryhmien kanssa. Niitä ovat esimerkiksi Työeläkelaitosten liitto, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, työeläkevakuuttajat, työnantaja- ja ammattiliitot, vakuutuslääkärit, työterveyslääkärit ja työeläkekuntoutuksen toteuttamiseen osallistuvat ammattihenkilöt. Järjestimme tuloksista lehdistötilaisuuden ja aihe huomioitiin laajasti päivä- ja ammattilehdissä (kuten Helsingin Sanomissa, STT:llä ja Työ Terveys ja Turvallisuus -lehdessä). Työeläkekuntoutuksen vaikuttavuuden vaatimaton tulos tulee ottaa huomioon suunniteltaessa toimenpiteitä työhön osallistumisen lisäämiseksi. Tuloksilla on siten merkitystä uuden hallitusohjelman keskeisen työllisyysasteen lisäämistavoitteen saavuttamisessa, mihin tarvitaan jatkossa yhä enemmän myös osatyökykyisten työpanosta.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

- Työhön osallistumisen edistämiseksi ja kustannustehokkuuden takaamiseksi tulee selvittää, miten työeläkekuntoutuksen palveluita olisi mahdollista kehittää sekä missä määrin työeläkekuntoutukselle vaihtoehtoisia tai sitä täydentäviä toimenpiteitä kannattaa hyödyntää.
- Työkokeiluissa saatetaan tarvita nykyistä laajempaa työn muokkausta sekä parempaa ja pitkäkestoisempaa tukea työpaikoilla vakiintuneen työhön osallistumisen edistämiseksi.
- Koulutusta sisältävän kuntoutuksen jälkeen saatetaan tarvita työllistymistä tukevia lisätoimenpiteitä nopeamman työhön paluun saavuttamiseksi.
- Osasairauspäivärahan käyttö jo varhaisessa työkyvyttömyyden vaiheessa voi joissain tapauksissa edistää työhön kiinnittymistä ja myöhempää täyttä työhön paluuta, mikä saattaa vähentää työeläkekuntoutuksen tarvetta.
- Työeläkekuntoutuksen vaikuttavuutta tulee jatkossa seurata, jotta kuntoutukseen voidaan valita siitä todennäköisesti hyötyvät henkilöt ja tarjota heille vaikuttavia palveluja.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Käytimme tutkimuksessa Tilastokeskuksen, Eläketurvakeskuksen ja Kansaneläkelaitoksen tietoja yhdistävää työikäistä väestöä edustavaa yksilötason rekisteriaineistoa. Tarkastelimme tyypillisiä työhön osallistumisen polkuja kaksi vuotta ennen kuntoutusta ja kaksi vuotta sen jälkeen vuosina 2008–2010 työeläkekuntoutukseen osallistuneilla. Vertailimme vaikuttavuustutkimuksessa työeläkekuntoutujien ja ei-kuntoutusta saaneiden verrokkien työhön osallistumista kolme vuotta ennen kuntoutusajanjaksoa ja kolme vuotta sen jälkeen.

Käytimme verrokkien kaltaistuksessa tietoja sosiodemografisista tekijöistä, työhön liittyvistä tekijöistä sekä yksityiskohtaisesta työkyvyttömyys- ja muusta työmarkkinahistoriasta. Vaikuttavuustutkimus kohdistui äskettäin työsuhteessa olleisiin henkilöihin, joilla oli aikaisempi tuki- ja liikuntaelinten sairauksista tai mielenterveyden häiriöistä johtuva sairauspäiväraha- tai kuntoutustukijakso.

LUE LISÄÄ

Kauhanen, A. & Leinonen, T. & Solovieva, S. & Viikari-Juntura, E. (2019). Aikuiskoulutustuen ja työeläkekuntoutuksen vaikuttavuus. Työ ja yhteiskunta 2019;47(2):10-15.

Leinonen, T. & Solovieva, S. & Husgafvel-Pursiainen, K. & Laaksonen, M. & Viikari-Juntura, E. (2019). Do individual and work-related factors differentiate work participation trajectories before and after vocational rehabilitation? PLoS One. 2019;14:e0212498.

Leinonen, T. & Viikari-Juntura, E. & Husgafvel-Pursiainen, K. & Juvonen-Posti, P. & Laaksonen, M. & Solovieva, S. (2019). The effectiveness of vocational rehabilitation on work participation: a propensity score matched analysis using nationwide register data. Scand J Work Environ Health. 2019 Apr 12. pii: 3823. doi: 10.5271/sjweh.3823.

Viikari-Juntura, E. & Leinonen, T. & Virta, L.J. & Hiljanen, I. & Husgafvel-Pursiainen, K. & Autti-Rämö, I. & Rissanen, P. & Burdorf, A. & Solovieva, S. (2019). Early part-time sick leave results in considerable savings in social security costs at national level: an analysis based on a quasi-experiment in Finland. Scand J Work Environ Health. 2019 Mar 1;45(2):203-208. doi: 10.5271/sjweh.3780.

TUTKIMUKSEMME MEDIASSA

Helsingin Sanomat (8.5.2019): [Työeläkekuntoutus maksaa 150 miljoonaa euroa vuodessa, mutta siitä on vain vähän hyötyä ja vähiten naisille](#)

STT-uutinen (ilmestyi mm. Keski-suomalainen, Salon Seudun Sanomat, Savon Sanomat, Suomenmaa) (8.5.2019): Tutkimus työeläkekuntoutuksesta on vain vähän hyötyä
Työ Terveys ja Turvallisuus (10.6.2019): [Työterveyslaitos: Työeläkekuntoutuksella vain vähäinen vaikutus](#)

Suomen Lääkärilehti (17.5.2019): [Työeläkekuntoutuksen hyöty on pieni.](#)

KYSY LISÄÄ TUTKIJALTA

Taina Leinonen
+358503271723
taina.leinonen@ttl.fi

Eira Viikari-Juntura
+358407369259
eira.viikari-juntura@ttl.fi